

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΙΚΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΝ ΣΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ 2018

Κυρίες και κύριοι,

Σας καλωσορίζουμε στην αποψινή ετήσια Γενική Συνέλευση της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων. Η μαζική παρουσία εκατοντάδων συναδέλφων και η υψηλή εκπροσώπηση των πολιτικών κομμάτων καταδεικνύουν για άλλη μια χρονιά τον κομβικό ρόλο της Ένωσης που με κόπο και δουλειά κατακτήθηκε τα τελευταία χρόνια και μας επιφορτίζουν με την ευθύνη ουσιαστικών παρεμβάσεων στα κορυφαία θεσμικά ερωτήματα που τίθενται και αφορούν τη λειτουργία της Δικαιοσύνης. Η χρονική συγκυρία της φετινής Γενικής Συνέλευσης που συμπίπτει με την έναρξη των διαδικασιών αναθεώρησης του Συντάγματος μας δίνει

μα ευκαιρία να διατυπώσουμε τις θέσεις και τους προβληματισμούς μας και να ακούσουμε και τις τοποθετήσεις των πολιτικών κομμάτων. Η επικέντρωση στο μείζον και επίκαιρο ζήτημα της συνταγματικής αναθεώρησης δεν σημαίνει ότι παραβλέπουμε και δεν ιεραρχούμε ως ιδιαίτερα σημαντικά άλλα θέματα που αφορούν την καθημερινή επαφή του πολίτη με τη Δικαιοσύνη, το δομικό πρόβλημα της καθυστέρησης, τον υπερβολικό αριθμό υποθέσεων που καλείται να χειριστεί ο κάθε συνάδελφος με υπερένταση της εργασίας του, τις τεράστιες ελλείψεις σε γραμματειακή υποστήριξη, τα μειωμένα κονδύλια για την κάλυψη των αναγκών συντήρησης των δικαστικών μεγάρων σε όλη τη Χώρα. Για όλα αυτά ο αγώνας της Ένωσης είναι καθημερινός. Η επιστροφή στο κλίμα συνεννόησης και διαλόγου με το Υπουργείο Δικαιοσύνης τους τελευταίους μήνες έλυσε ορισμένα άμεσα θέματα και ικανοποίησε αιτήματά μας, όπως η αναστολή του νόμου για την ιδιωτική διαμεσολάβηση, η επικείμενη νομοθετική λύση του χρόνου πρακτικής άσκησης των δικαστικών και εισαγγελικών Παρέδρων, η προώθηση του σχεδίου για την αναμόρφωση του τρόπου εισαγωγής Ειρηνοδικών μέσα από εξετάσεις και σπουδές στην Εθνική Σχολή Δικαστών. Έχουν βέβαια πολλά βήματα ακόμα να γίνουν. Έχουμε ανοιχτό το θέμα της ψήφισης του νέου ΚΟΔΚΔΔ η επεξεργασία του οποίου έχει ολοκληρωθεί, του ποινικού κώδικα και του κώδικα ποινικής δικονομίας, την υιοθέτηση της πρότασής μας για την δικαστική μεσολάβηση, που θα δημιουργήσει ευνοϊκές προϋποθέσεις για την συγκράτηση της δικαστικής ύλης σε ελεγχόμενα επίπεδα, την επαναφορά των συντάξεων των συνταξιούχων συναδέλφων στα επίπεδα που αναγνωρίστηκαν με αμετάκλητες δικαστικές αποφάσεις.

Ο κίνδυνος της άκριτης δημαγωγίας- Η ωφέλιμη κοινωνική κριτική

Στη φετινή 61η Γενική Συνέλευση της Διεθνούς Ένωσης Δικαστών στο Μαρόκο επισημάνθηκε ιδιαίτερα ο κίνδυνος της δημαγωγίας ως απειλής για τα δικαστικά συστήματα στον κόσμο. Υπήρξαν γραπτές αναφορές από 29 κράτη και έγινε μια διάκριση ανάλογα με την πηγή από την οποία προέρχονταν τέτοιες επιθέσεις. Η συντριπτική πλειοψηφία των Δικαστικών Ενώσεων αναφέρθηκε σε απαράδεκτες παρεμβάσεις και σχολιασμούς πολιτικών προσώπων. Και για να μη μένει αμφιβολία περί του ότι το φαινόμενο αυτό είναι εκτεταμένο όχι μόνο στον αναπτυσσόμενο κόσμο αλλά απασχολεί και τις ανεπτυγμένες χώρες, θα αναφέρω μερικά παραδείγματα: Στην Αυστραλία ο Αν. Υπουργός Οικονομικών επέπληξε δημόσια δικαστή, που έδειξε επιείκεια σε κατηγορούμενο για τρομοκρατία λέγοντας ότι συμπεριφορές δικαστών σαν κι αυτήν διαβρώνουν την εμπιστοσύνη στο δικαστικό σύστημα και χαρακτήρισε τον δικαστή ως ακροαριστερό ακτιβιστή. Παρόμοιες δηλώσεις έγιναν για την ίδια υπόθεση και από άλλους υπουργούς. Στην Αυστρία μετά την αθώωση δύο μεταναστών σε υπόθεση βιασμού, ο αντικαγκελάριος, Στράχε, χαρακτήρισε την απόφαση σκανδαλώδη και μη ανεκτή, ενώ άλλοι πολιτικοί πλειοδότησαν και κατηγορήσαν τη δικαιοσύνη ότι προβαίνει σε διακρίσεις εναντίον των Αυστριακών πολιτών. Στη Γερμανία το Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο δέχτηκε ότι σε ορισμένες περιπτώσεις και μετά από ειδικό έλεγχο πρέπει να δίνεται η δυνατότητα ευθανασίας σε ασθενείς που βρίσκονται σε τελικό στάδιο μιας νόσου. Ο υπουργός Υγείας έδωσε εντολή στις αρμόδιες αρχές να αγνοήσουν την συγκεκριμένη δικαστική απόφαση. Στην Πορτογαλία μεταξύ του 2012-2014 ο τότε πρωθυπουργός κατηγόρησε το Συνταγματικό Δικαστήριο ότι ανατρέπει τα αναγκαία δημοσιονομικά μέτρα. Πέρα από τους υπουργούς και τους βουλευτές, ανεπίτρεπτη, αβάσιμη και προπαγανδιστική ρητορική αναφέρθηκε ότι ασκείται από τα μέσα ενημέρωσης και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Ένα από τα πιο

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ Ε.Δ.Ε., Κ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΣΕΒΑΣΤΙΔΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΙΚΟ ΠΟΛΕΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

3 Νοεμβρίου 2018 στο Θέατρο Παρνασσός

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, φίλοι δικηγόροι, αξιότιμοι προσκεκλημένοι, αγαπητέ Μίκη- γνωρίζουμε ότι παρακολουθείς αυτή τη στιγμή την εκδήλωση μέσω υπολογιστή-,

Σήμερα είναι μια ιστορική ημέρα για την Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων. Τιμούμε για πρώτη φορά τον μεγάλο αντιφασιστικό πόλεμο του 1940 και την εθνική αντίσταση που ακολούθησε. Εκπληρώνουμε σήμερα ένα χρέος τιμής απέναντι στο λαό μας, που πολέμησε γενναία, πείνασε, βασανίστηκε, έχυσε ποταμούς αίματος, αλλά αντιστάθηκε και κατάφερε να κερδίσει τη λευτεριά του. Τα αποτυπώματα που άφησε η ναζιστική θηριωδία είναι διάσπαρτα σε όλη την Ελλάδα. Σε χώρους εκτελέσεων, σε μνημεία, σε πλατείες χωριών, σε νεκροταφεία, στις ψυχές των ηλικιωμένων τώρα ανθρώπων, που έζησαν σαν παιδιά εκείνα τα χρόνια, μεγάλωσαν στην πείνα, στις κακουχίες και πάλεψαν ορφανοί να φτιάξουν τη ζωή τους. Είμαι και προσωπικά συγκινημένος γιατί ένας από τους χιλιάδες Έλληνες που πολέμησαν και έδωσαν τη ζωή τους στην εθνική υπόθεση ήταν και ο παππούς μου. Για τους παλαιότερους η ιστορική αυτή μνήμη παραμένει άσβεστη, ο χρόνος όμως μπορεί να σβήνει, να ξεθωριάζει ή και να αλλοιώνει τα γεγονότα από το γνωστικό πεδίο των νεώτερων γενεών καθώς καμία βιωματική εμπειρία δική τους ή των γονιών τους δεν υπάρχει, εάν δεν αναλάβει η Πολιτεία να διδάσκει υπεύθυνα και σε βάθος και δεν προσπαθούμε κι' εμείς να τα αναδεικνύουμε με τον πιο κατάλληλο τρόπο. Ο αντιφασιστικός πόλεμος τέλειωσε τον Απρίλιο του 1941 με τη συνθηκολόγηση της Ελλάδας και από τότε ξεκίνησε η εθνική αντίσταση, ο ηρωικός ένοπλος αγώνας με αντάρτικες ομάδες που προκάλεσαν σοβαρά πλήγματα στον κατακτητή και απελευθέρωσαν τμήματα της ορεινής ενδοχώρας, η οποία έληξε με την απελευθέρωση τον Οκτώβριο του 1944. Για να δούμε ωστόσο την ιστορική αλήθεια και να μην βαυκαλιζόμαστε με την ιδέα περί αρραγούς εθνικού μετώπου αντίστασης θα πρέπει να παραδεχτούμε ότι οι ναζιστές εισβολείς δεν θα τα κατάφερναν τόσο εύκολα εάν δεν υπήρχαν έλληνες συνεργάτες τους. Δεν πολέμησαν όλοι οι Έλληνες εναντίον των κατακτητών. Υπήρχε μεγάλος αριθμός δοσίλογων που συνεργάστηκαν μαζί τους, ομάδες βιομηχάνων και χρηματιστών που είχαν πραγματοποιήσει γιγαντιαία κέρδη κατά την περίοδο της Κατοχής και προσπαθούσαν μετά την απελευθέρωση να τα αυξήσουν ακόμα παραπάνω. Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην Ευρώπη που όχι μόνο δεν τιώρησε τους δοσίλογους, αλλά τους έδωσε και θέσεις στον κρατικό μηχανισμό. Πραγματοποιήσαμε με πολλούς συναδέλφους το 2016 επίσκεψη στο Άουσβιτς στην Πολωνία και είδαμε από κοντά τις κτηνωδίες που διέπραξαν οι Ναζί. Η εκδήλωση αυτή όμως δεν γίνεται μόνο για να θυμηθούμε ιστορικές στιγμές. Κάτι τέτοιο θα ικανοποιούσε πρόσκαιρα μόνο την εθνική μας υπερηφάνεια και θα μας συγκινούσε, αλλά δεν θα ήταν αρκετό. Η ιστορία είναι εργαλείο ανάδειξης και ερμηνείας γεγονότων του παρελθόντος, κύριος όμως σκοπός της είναι να φωτίζει το μέλλον. Και το μέλλον αυτό μοιάζει για την Ευρώπη δυσοίωνα. Οι συνθήκες που δημιουργήθηκαν μετά τη σημερινή παγκόσμια οικονομική κρίση παρουσιάζουν ομοιότητες με τις συνθήκες μετά το οικονομικό κραχ του 1929 και οδηγούν στη σταδιακή άνοδο φασιστικών κομμάτων, πολλά από τα οποία έχουν φτάσει να συγκυβερνούν ή να βρίσκονται προ των πυλών σε διάφορα κράτη της Ευρώπης και του υπόλοιπου κόσμου. Τα φαντάσματα του παρελθόντος ξύπνησαν και η επαγρύπνηση των λαών πρέπει να είναι αυξημένη. Θα μου επιτρέψετε εδώ ένα σχόλιο. Ο φασισμός κυρίες και κύριοι δεν θα πεθάνει στις αίθουσες των δικαστηρίων. Η εκδίκαση μιας ποινικής υπόθεσης όσο κι' αν είναι επιθυμητό να ολοκληρώνεται σύντομα, όσο κι' αν περιέχει κάποιον συμβολισμό ή στέλνει ένα μήνυμα, ας μην παρουσιάζεται σαν λύση σε ένα τόσο σοβαρό και περίπλοκο πολιτικό πρόβλημα. Εάν δεν κατανοήσουν οι πολίτες τις αιτίες που γέννησαν και γεννούν τον φασισμό, τον τρόπο που αυτός αντιμετωπίζεται, θα δούμε γεγονότα να επαναλαμβάνονται σα να μην διδαχθήκαμε

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΣΕΛΙΔΑ 1

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΙΚΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΓΕΛΩΝ ΣΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ 2018

ενδιαφέροντα ευρήματα είναι η σύνδεση της δημαγωγίας με την ακολουθούμενη σ' ένα δεύτερο στάδιο αυταρχική πολιτική, η οποία περιλαμβάνει μια βίαιη επίθεση στη δικαστική ανεξαρτησία με προώθηση χειρουργικών νομοθετικών παρεμβάσεων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυταρχισμού και ελλειμματικής δημοκρατίας αποτελεί εδώ και καιρό η Πολωνία. Μετά την διάλυση της Δικαιοσύνης η Κυβέρνηση της Πολωνίας έχει ανοίξει το δρόμο για την καταπάτηση ατομικών δικαιωμάτων και κοινωνικών ελευθεριών. Τα ίδια βλέπετε ότι συμβαίνουν τελευταία και στην Ουγγαρία. Έχει λεχθεί ότι η συνταγματική επιστήμη ωριμάζει μέσα από το φαινόμενο της συσσώρευσης που προϋποθέτει μια διαδικασία κατά την οποία συγκεντρώνονται βαθμιαία διάφορα ιζηματογενή υλικά. Υπ' αυτήν την μεταφορική έννοια η συσσώρευση ιζημάτων δημιουργεί νέες διαστρωματώσεις που εξελίσσουν το Συνταγματικό Δίκαιο είτε προς μια θετική είτε προς μία αντιδραστική κατεύθυνση. Η συνεχής και τυφλή επιθετική ρητορική απέναντι σε δικαστές, εισαγγελείς και δικαστικές αποφάσεις, δημιουργεί σταδιακά ένα χάσμα ανάμεσα στα δικαστήρια και στους πολίτες και μια ανεπανόρθωτη φθορά στην αναγκαία σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ κοινωνίας και δικαιοσύνης. Η αντίδραση του νομικού κόσμου της χώρας και των υπεύθυνων πολιτικών κομμάτων σ' αυτόν τον κίνδυνο πρέπει να είναι άμεση και αποτελεσματική πριν την εδραίωση μιας ψευδούς κοινωνικής συνείδησης και τη δημιουργία αμετάκλητων καταστάσεων. Κύριο μέσο άμυνας είναι τα οργανωμένα γραφεία τύπου, οι πειστικές, εμπειριστατωμένες απαντήσεις και η υπεύθυνη ενημέρωση της κοινής γνώμης. Προτάθηκαν από τη Διεθνή Ένωση και άλλα μέτρα όπως η απλή γλώσσα στην οποία πρέπει να είναι διατυπωμένες οι δικαστικές αποφάσεις, οι ομιλίες και οι παρεμβάσεις δικαστών σε σχολές και χώρους εκπαίδευσης, η «Ανοιχτή Δικαιοσύνη» με συχνές επισκέψεις πολιτών στα δικαστήρια και η ενημέρωσή τους για τον τρόπο λειτουργίας και οργάνωσης των δικαστηρίων.

Ο σκοπός και τα κίνητρα τέτοιων δημαγωγικών επιθέσεων, προπομπών πολιτικών σχεδιασμών ενίσχυσης και ασυδοσίας της εκτελεστικής εξουσίας, δεν έχουν φυσικά καμία σχέση με τον αναγκαίο σχολιασμό και την κριτική σε δικαστικές αποφάσεις, που είναι απόλυτα θεμιτή και καλοδεχούμενη. Οι δικαστές δεχόμαστε και πρέπει να δεχόμαστε την κοινωνική κριτική που ασκείται με αφορμή την έκδοση κάποιων αποφάσεων. Η δικαστική εξουσία δεν είναι στεγανό, που βρίσκεται έξω και πάνω από το λαό, ούτε διεκδικεί το αλάθητο. Οφείλει να αφογκράζεται και να ακούει. Οι αποφάσεις των δικαστηρίων εκδίδονται στο όνομα του λαού και η εξουσία μας πηγάζει από το λαό. Κυριαρχεί μια αντίληψη τις τελευταίες δεκαετίες, η οποία δαιμονοποιώντας τον λαϊκισμό, ως συνεκδοχή ενός πανταχού παρόντος κακού, συμπαρασύρει και τον λαό. Η κυριαρχία ενός δήθεν αντιλαϊκιστικού ορθολογισμού θέτει τον λαό και τα αιτήματά του στο περιθώριο. Χαρακτηρίζεται εύκολα σήμερα «λαϊκιστής» καθένας που έστω και κατ' ελάχιστο απομακρύνεται από την κυρίαρχη αντίληψη, την αντίληψη των ειδικών. Φαίνεται πολύ βολικό να αποδίδεται κάθε υγιής κοινωνική αντίδραση στη φθοροποιό δράση του λαϊκισμού, ώστε αυτομάτως να δικαιώνεται η άποψη των τεχνοκρατών, με τους πολίτες στη γωνία, συκοφαντημένους συλλήβδην ως «συντεχνίες». Λέει ο Jacques Ranciere «Λαϊκισμός είναι το βολικό όνομα στο οποίο υποκρύπτεται η οξυμένη αντίφαση ανάμεσα στη λαϊκή νομιμότητα και στην επιστημονική νομιμότητα, η δυσκολία της κυβέρνησης της επιστήμης να αποδεχθεί τις εκφάνσεις της δημοκρατίας, ακόμα και της μεικτής μορφής του αντιπροσωπευτικού συστήματος. Το όνομα τούτο συγκαλύπτει και συνάμα αποκαλύπτει την μεγάλη ευχή της ολιγαρχίας : να κυβερνήσει δίχως λαό, να κυβερνήσει δίχως πολιτική». Συνάδελφοι, όπως δεν επιθυμούμε την καταστροφική δημαγωγία το ίδιο πρέπει να απορρίπτουμε μια δημοκρατία δίχως δήμο, εξουσίες απρόσιτες, αλαζονικές και αυτονομημένες από τον λαό.

Συνταγματική αναθεώρηση και Δικαιοσύνη

Η Ένωσή μας δεν βιάστηκε να τοποθετηθεί και να πάρει θέση στον πρώιμο διάλογο που είχε ξεκινήσει με την Επιτροπή Διαλόγου για τις συνταγματικές διατάξεις που χρειάζεται να αναθεωρηθούν. Πιστεύουμε ότι η λογική σειρά των πραγμάτων είναι η αντίστροφη από αυτήν που ακολουθήθηκε. Πρώτα να τοποθετούνται τα πολιτικά κόμματα, να παίρνουν αυτά τις πρωτοβουλίες και την πολιτική ευθύνη, να χαράσσουν μια μακροχρόνια στρατηγική για το πώς θα πρέπει να λειτουργεί το πολίτευμα με βάση την πολιτική εμπειρία που υπάρχει, ανταποκρινόμενα στον συνταγματικό τους ρόλο και μετά να ζητούν τις απόψεις της κοινωνίας και των φορέων ώστε να διαμορφωθεί ο κατάλογος των αναθεωρητέων διατάξεων. Αυτή τη χρονική στιγμή που οι προτάσεις των πολιτικών κομμάτων έχουν αποκρυσταλλωθεί, θα εκθέσω και την άποψη της Ένωσης επί αυτών των προτάσεων στο κομμάτι που αφορά τα άρθρα 87 επ. για την Δικαστική Εξουσία.

Ένα πάγιο αίτημα του δικαστικού σώματος, το οποίο αποτελεί σύνηθες αντικείμενο συζήτησης ιδίως σε περιόδους που αναπτύσσονται αναθεωρητικές πρωτοβουλίες και θεωρώ ότι είναι πλέον αρκετά ώριμο να υιοθετηθεί από τη Βουλή είναι η αλλαγή του άρθρου 90 παρ. 5 που αφορά τον τρόπο επιλογής των προέδρων και αντιπροέδρων των ανωτάτων δικαστηρίων καθώς και του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου. Η επιλογή αυτή γίνεται από το Υπουργικό Συμβούλιο, μία πρακτική που έδωσε αρκετές αφορμές να αμφισβητηθούν μέχρι σήμερα κυβερνητικές επιλογές, να γίνεται κριτική για παραβίαση της αρχαιότητας, να δημιουργείται μια εντύπωση στην κοινωνία περί ύπαρξης συγκοινωνούντων δοχείων μεταξύ κυβέρνησης και δικαιοσύνης. Η διαμορφωθείσα αυτή κοινωνική αντίληψη πλήττει βαθιά την αξιοπιστία του δικαστικού συστήματος και πολλές φορές είναι και άδικη για ικανούς συναδέλφους που κατέχουν τέτοιες θέσεις.

Η πρόταση του κυβερνώντος κόμματος δεν περιέχει καμία αναφορά στα άρθρα αυτά. Θα πρέπει ωστόσο να σημειώσω ότι ο Αν Υπουργός Δικαιοσύνης σε πρόσφατο άρθρο του (εφημερίδα Νέα Σελίδα της 30ης Σεπτεμβρίου) υποστήριξε την ανάγκη αναθεώρησης του

άρθρου 90 παρ. 5, διατυπώνοντας την άποψη ότι η ηγεσία της Δικαιοσύνης δεν θα πρέπει να εκλέγεται από την κυβέρνηση αλλά από τους ίδιους τους δικαστές και εισαγγελείς, όλων των βαθμών, με μυστική ψηφοφορία. Αναγνώρισε βέβαια ότι επειδή το πολιτικό σύστημα δεν είναι ώριμο για μια τέτοια ριζική αλλαγή, υπάρχει και μια ενδιάμεση λύση: το Υπουργικό Συμβούλιο να επιλέγει την ηγεσία της Δικαιοσύνης μεταξύ τριών που θα έχουν προεπιλεγεί με μυστική ψηφοφορία των συναδέλφων τους όλων των βαθμών. Η πρόταση της Ν.Δ. προβλέπει να ενεργούνται οι προαγωγές από ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή μεταξύ των αρχαιοτέρων δικαστών, χωρίς κυβερνητική παρέμβαση. Το ΚΚΕ να εκλέγεται από ευρύτερο εκλεκτορικό σώμα. Το ΠΟΤΑΜΙ να γίνεται προεπιλογή από το κάθε Ανώτατο Δικαστήριο, να ακολουθεί συζήτηση στη Βουλή και η τελική επιλογή να γίνεται από τον ΠτΔ. Οι ΑΝ.ΕΛ. προτείνουν μια προεπιλογή με ψηφοφορία μεταξύ των δικαστικών λειτουργών και μια τελική επιλογή με κλήρωση ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου. Παρατηρούμε ήδη μία τάση να διαμορφώνεται: Την αμφισβήτηση του ρόλου του τελικού κριτή της επιλογής από την Κυβέρνηση καθώς και την δημιουργία ενός σταδίου προεπιλογής από το ίδιο το Δικαστικό Σώμα.

Τις ίδιες περίπου αντιλήψεις πάνω στο συγκεκριμένο ζήτημα εξέφρασε και η GRECO, η Επιτροπή κατά της Διαφθοράς του Συμβουλίου της ΕΕ, στο τέταρτο κύκλο αξιολόγησης που έκανε για την Ελλάδα και υιοθετήθηκε στην 68η Ολομέλειά της στις 19-6-2015, όπου τόνισε σχετικά: «Ζητήματα ανεξαρτησίας φαίνεται να ανακύπτουν κυρίως σε σχέση με τις ανώτερες θέσεις στο δικαστικό σώμα...Οι θέσεις αυτές υπόκεινται σε δυνητικά έντονες επιρροές της εκτελεστικής εξουσίας. Ο ισχυρός πολιτικός ρόλος της κυβέρνησης σε συνδυασμό με την απουσία συγκεκριμένης θητείας, σημαίνει ότι αυτά τα ανώτερα καθήκοντα δικαστών και εισαγγελέων είναι θεωρητικώς αντικαταστήσιμα ανά πάσα στιγμή, μαζί με τις αλλαγές στη βουλή και την κυβέρνηση που έχουν τετραετή θητεία». Η πρόταση της GRECO ήταν επί του προκειμένου «να αναθεωρηθεί η μέθοδος επιλογής στις ανώτερες θέσεις δικαστών και εισαγγελέων έτσι ώστε να συμμετέχουν και οι ίδιοι στην διαδικασία». Στις 18 Οκτωβρίου 2017 εγκρίθηκε η έκθεση συμμόρφωσης της Ελλάδας στις προτάσεις της GRECO. Στη σύσταση 12 επισημαίνεται ότι οι ελληνικές αρχές δεν συμμορφώθηκαν με τις προτάσεις προβάλλοντας τον ισχυρισμό ότι η συγκεκριμένη αλλαγή απαιτεί συνταγματική αναθεώρηση. Είναι επομένως κατάλληλη πλέον η χρονική συγκυρία για μια βαθιά θεσμική τομή στο ζήτημα αυτό.

Ο κοινός νομοθέτης με το ν. 3841/2010, όπως αυτός τροποποίησε το άρθρο 49 παρ. 3 ΚΟΔΚΔΔ, θέσπισε μια διαδικασία, η οποία οριοθετεί την εντελώς απεριόριστη πολιτική ευχέρεια της Κυβέρνησης ως προς την επιλογή της ηγεσίας της δικαιοσύνης. Προσέθεσε ακόμα ένα όργανο, το οποίο διαθέτει ευρύτερη πολιτική εκπροσώπηση. Το Υπουργικό Συμβούλιο πλέον με εισήγηση του Υπουργού Δικαιοσύνης προεπιλέγει έξι από τους δικαστικούς λειτουργούς που έχουν τα τυπικά προσόντα και στη συνέχεια απευθύνεται στη Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής, η οποία διατυπώνει τη γνώμη της μετά από ακρόαση των υποψηφίων. Η γνώμη της διάσκεψης των Προέδρων μολονότι ζητείται από τον Υπουργό, δεν τον δεσμεύει κατά τη διατύπωση της εισήγησής του προς το Υπουργικό Συμβούλιο. Πέρα από τους προβληματισμούς που διατυπώθηκαν ως προς την συνταγματικότητα μιας διαδικασίας προεπιλογής από ένα επιπλέον συμβουλευτικό όργανο το οποίο δεν προβλέπεται στο Σύνταγμα, τίθεται εδώ και πάλι η έλλειψη οποιασδήποτε συμμετοχής του Δικαστικού Σώματος στην διαδικασία. Συμμερίζομαι βεβαίως κι' εγώ την άποψη ότι η Δικαιοσύνη δεν μπορεί να αποτελεί «στεγανό», να αποκόπτεται πλήρως από τα όργανα της πολιτείας που εκλέγονται άμεσα ή έμμεσα από το εκλογικό σώμα και λογοδοτούν για τις πολιτικές τους επιλογές στον λαό. Δεν συνιστά επομένως απόδειξη ανωριμότητας του πολιτικού συστήματος, όπως ισχυρίζεται ο Αν. Υπουργός Δικαιοσύνης, η μη επιλογή της ηγεσίας της δικαιοσύνης αποκλειστικά από τους δικαστές και εισαγγελείς. Προσδίδει αντίθετα ισχυρή λαϊκή νομιμοποίηση στη Δικαιοσύνη η τελική επιλογή της ηγεσίας της από τη Βουλή. Η προεπιλογή ωστόσο των Δικαστικών και Εισαγγελικών λειτουργών που θα κριθούν για τέτοιες θέσεις πρέπει να γίνεται από τους συναδέλφους τους. Οι Δικαστές και Εισαγγελείς γνωρίζουν καλύτερα από όλους τη νομική επάρκεια, το δικαστικό σθένος, τον ισχυρό και ανεξάρτητο χαρακτήρα του κάθε υποψηφίου. Η μακρόχρονη διαδρομή και η πορεία του καθενός από μας στο δικαστικό σώμα είναι γνωστή και αποτελεί εγγύηση ορθής κρίσης στην επιλογή μας.

Αναφορικά με την πρόταση που κατατέθηκε για κατάργηση του Μισθοδικείου και ανάθεση της επίλυσης των διαφορών για μισθολογικά θέματα δικαστών στο ΑΕΔ: Είναι αναμφίβολα μια πρόταση θετική. Συνιστά νομικό εξάμβλωμα και παγκόσμια πρωτοτυπία η δημιουργία Ειδικού Δικαστηρίου ως απόδειξη Συνταγματικής δυσπιστίας στην κρίση των επιφορτισμένων να αποδίδουν Δικαιοσύνη Λειτουργών. Η πράξη έδειξε ότι οι αποφάσεις του Μισθοδικείου κινούνται στην ίδια νομική λογική με την προηγούμενη νομολογία των Ανωτάτων Δικαστηρίων και επομένως η συνέχιση της ύπαρξής του είναι αδικαιολόγητη.

Κατατέθηκε πρόταση για απαγόρευση σε εν ενεργεία ή διατελέσαντες δικαστικούς λειτουργούς επί τριετία μετά την αποχώρησή τους από το σώμα, η συμμετοχή τους με οποιαδήποτε ιδιότητα στην Κυβέρνηση και η τοποθέτησή τους σε πολιτικές θέσεις. Την πρόταση αυτή την διατύπωσε για πρώτη φορά στο ΔΣ της Ένωσής μας το έτος 2014 και έκτοτε την επαναλαμβάνω σταθερά όποτε έχω την ευκαιρία. Είναι μια πρόταση εξυγιαντική για το Δικαστικό Σώμα, θέτοντας τον αναγκαίο χρονικό περιορισμό για κατάληψη οποιασδήποτε θέσης στο Δημόσιο ή στην πολιτική για τους συνταξιούχους δικαστικούς λειτουργούς

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΣΕΛΙΔΑ 2

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΙΚΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΓΕΛΩΝ ΣΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ 2018

και αποκλείοντας την οποιαδήποτε σκέψη για αθέμιτη διασταύρωση των τριών κρατικών λειτουργιών. Τα συμπεράσματα αυτά δεν είναι μόνο δικά μας. Θα αναφερθώ και πάλι στην GRECO, η οποία παρατήρησε αρχικά ότι στην πράξη υπάρχουν φορείς και ανεξάρτητες αρχές στις οποίες συμμετέχουν κατά κανόνα εν ενεργεία ή πρώην δικαστές. Σημείωσε τις ανησυχίες που εξέφρασε η κοινότητα για την επικουρική απασχόληση δικαστών σε διαιτησίες ή την απασχόληση μετά την αποχώρηση από την υπηρεσία και θεώρησε ότι η Ελλάδα ίσως χρειαστεί να μελετήσει αυτά τα ζητήματα. Σε άλλες περιπτώσεις αξιολόγησης δικαστικών συστημάτων, όπως στη Σλοβενία, ζήτησε να ληφθούν συγκεκριμένα μέτρα ώστε να αποφευχθεί μια τέτοιου είδους σύγκρουση συμφερόντων. Θυμίζω ότι και ο Αν. Υπουργός Δικαιοσύνης αποδέχτηκε ότι μία νομοθετική παρέμβαση ώστε κανένας δικαστικός λειτουργός να μην τοποθετείται ως μέλος ανεξάρτητης Αρχής πριν παρέλθει διετία από την αποχώρησή του, συμβάλει στην θεσμική θωράκιση της Δικαιοσύνης.

Είμαστε κάθετα αντίθετοι στην πρόταση που κατατέθηκε να εκφράζουν γνώμη οι δικηγορικοί σύλλογοι στην υπηρεσιακή εξέλιξη ενός δικαστικού λειτουργού. Η ανεξαρτησία των δικαστικών και εισαγγελικών λειτουργών από οποιαδήποτε επιρροή, αξιολόγηση και παρέμβαση τρίτου φορέα, είτε πολιτικών κομμάτων, είτε νομομαθών είναι από τα σημεία εκείνα στα οποία το Ελληνικό Σύνταγμα υπερέχει έναντι άλλων Συνταγμάτων και τούτο αναγνωρίζεται και σε διεθνές επίπεδο. Αναγνωρίστηκε και πάλι από την GRECO ότι «το ελληνικό δικαστικό σύστημα είναι έντονα αυτοδιοικούμενο, γεγονός που αποτελεί σημαντικό παράγοντα από την άποψη της ανεξαρτησίας» και σε άλλο σημείο αναφερόμενη στην επαγγελματική αξιολόγηση των δικαστικών λειτουργών ότι «το σύστημα αυτό αποτελεί όντως ένα σύστημα αξιολόγησης άξιο επαίνου». Θέλουμε λοιπόν αυτό το σύστημα να το αλλοιώσουμε και να εισάγουμε ένα μικτό σύστημα στο οποίο δικαίωμα παρέμβασης και διατύπωσης άποψης θα έχουν και οι δικηγορικοί σύλλογοι; Μια τέτοια πρόταση αποτελεί κατ' αρχήν έμμεση μομφή και διατύπωση δυσπιστίας στο ρόλο του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου. Κατά δεύτερον βρίσκεται προφανώς εκτός πραγματικότητας και δε λαμβάνει υπόψη της τον ελεγκτικό ρόλο των δικηγόρων στο έργο δικαστών και εισαγγελέων, αναθέτοντάς τους τον ρόλο του κριτή του κριτή τους. Πόσο ελεύθερος και ανεπηρέαστος θα είναι ο δικαστικός λειτουργός σε ένα επαρχιακό δικαστήριο όταν θα κρίνει υπόθεση του Προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου, ο οποίος με την σειρά του θα εκφράσει γνώμη για την προαγωγή και την μετάθεσή του; Μια τέτοια εξέλιξη θα πρέπει να καταδικαστεί και από την δικηγορική κοινότητα για τον απλούστατο λόγο ότι θα δημιουργήσει ανισότητες μεταξύ των ίδιων των δικηγόρων και των πολιτών φυσικά που εκπροσωπούν.

Θετική νομίζω είναι και η πρόταση για κατάργηση της προβλεπόμενης από το Σύνταγμα παρέμβασης του Υπουργού Δικαιοσύνης στις προαγωγές μας αλλά και στην πειθαρχική δίωξη σε βάρος των δικαστικών λειτουργών. Άλλες προτάσεις που κατατέθηκαν όπως η εκδίκαση εφέσεων από πολυμελή δικαστήρια ή ρυθμίσεις για την επιτάχυνση, εισαγωγή ηλεκτρονικών τεχνολογιών αποτελούν θέματα που πιστεύουμε δεν μπορούν να ενταχθούν στο κείμενο του Συντάγματος αλλά μπορούν να ρυθμίζονται σε επίπεδο τυπικού νόμου. Τέλος υπάρχουν προτάσεις, όπως αυτή της αύξησης των ορίων ηλικίας αποχώρησης των δικαστικών λειτουργών από την υπηρεσία τους, που γεννούν προβληματισμούς, αποτελούν σημείο διαφωνιών ακόμα και μέσα στο Δικαστικό Σώμα και για το λόγο αυτό τις οριστικές αποφάσεις καλείται να λάβει σήμερα η Γενική Συνέλευση, το Ανώτατο Όργανο της Ένωσης.

Η Δικαιοσύνη στο επίκεντρο της πολιτικής αντιπαράθεσης

Θα αναφερθώ στη συνέχεια σε ορισμένες διαπιστώσεις και προτάσεις της GRECO για το ελληνικό δικαστικό σύστημα, οι οποίες δεν είναι ευρέως γνωστές. Ιδιαίτερη αναφορά έγινε στο άρθρο 86 του Συντάγματος για την ποινική ευθύνη των Υπουργών. Θεωρήθηκε ότι ο αποφασιστικός ρόλος της Βουλής στην άσκηση ποινικών διώξεων, στην ανάκριση και στην προανάκριση μελών της Κυβέρνησης, προκαλεί ανησυχίες για την λειτουργική αυτονομία των εισαγγελιών και την ανεξαρτησία και αμεροληψία των διαδικασιών. Προτάθηκε η τροποποίηση της συγκεκριμένης συνταγματικής διάταξης έτσι ώστε να μην παρακωλύεται ή εμποδίζεται η ποινική δίωξη προσώπων που διατελούν ή διετέλεσαν μέλη της κυβέρνησης. Εκτενής αναφορά έγινε και στα άρθρα 61 και 62 του Συντάγματος και στα σχετικά άρθρα του Κανονισμού της Βουλής για την βουλευτική ασυλία. Παρατηρήθηκε ότι η διεθνής εμπειρία στην επεξεργασία αδικημάτων διαφθοράς δείχνει πως συχνά πρέπει να ζητηθεί στην πράξη η δικαστική συνδρομή τρίτων χωρών σε υποθέσεις υψηλού προφίλ και αρκετές φορές τα οικονομικά στοιχεία διατίθενται μόνο σε μεταγενέστερο στάδιο. Η GRECO κατέληξε στην πρόταση ότι πρέπει να ληφθούν αποφασιστικά μέτρα για να διασφαλιστεί ότι οι διαδικασίες άρσης της ασυλίας βουλευτών δεν παρεμποδίζουν ή κωλύουν την ποινική δίωξη βουλευτών για τους οποίους υπάρχουν υποψίες διάπραξης αδικημάτων διαφθοράς, ιδίως με τον προσδιορισμό σαφών κανόνων και κριτηρίων στον τομέα αυτό. Ωστόσο θα πρέπει να σημειώσουμε ότι πέρα από τα συγκεκριμένα αδικήματα διαφθοράς, η βουλευτική ασυλία, που απαντάται στα περισσότερα σύγχρονα ευρωπαϊκά συντάγματα, αποτελεί θεμελιώδη θεσμική εγγύηση προστασίας των βουλευτών σε ένα Κράτος Δικαίου.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις ιδίως στο ζήτημα της αναθεώρησης διατάξεων για την ποινική ευθύνη των υπουργών, θεωρητικά θα συμβάλει στη μεγαλύτερη διαφάνεια και στην ουσιαστικότερη απονομή δικαιοσύνης σε αδικήματα που διαπράττονται από πολιτικά πρόσωπα. Οφείλω ωστόσο να διατυπώσω τους προβληματισμούς μου με βάση

την μέχρι σήμερα εμπειρία και την εδώ και δεκαετίες αξιοποίηση της Δικαιοσύνης ως μέσο επίλυσης πολιτικών διαφορών.

Το 1992 στην Ιταλία ξεκίνησε η επιχείρηση «Καθαρά Χέρια» με επικεφαλής τον Εισαγγελέα Ντι Πιέτρο, διερευνώντας σκάνδαλα πολιτικών εκείνης της περιόδου. Ήρθαν στην επιφάνεια δεκάδες υποθέσεις διαφθοράς επιχειρηματιών και πολιτικών, πολλοί από τους οποίους φυλακίστηκαν ή αυτοεξορίστηκαν. Στους Ιταλούς πολίτες δημιουργήθηκε η προσδοκία ότι ο κύκλος έκλεισε και το πολιτικό σύστημα εξαγνίζεται. Λίγα χρόνια αργότερα ο Ντι Πιέτρο δημιούργησε πολιτικό κόμμα, καταλαμβάνοντας θέσεις γερουσιαστή και Υπουργού στην Κυβέρνηση Πρόντι, ενώ η διαφθορά στην πολιτική ζωή εξακολούθησε να είναι το κύριο ζητούμενο. Οι Ιταλοί συνάδελφοι θυμούνται ακόμα τις δηλώσεις του Πρωθυπουργού Σίλβιο Μπερλουσκόνι το 2003, ως αντίδραση στους ανοιχτούς λογαριασμούς που άνοιξε από τότε με τη Δικαιοσύνη, ότι οι δικαστές είναι δύο φορές τρελοί και ότι για να κάνει κανείς αυτή τη δουλειά πρέπει να είναι ηθικά διστραμμένος. Αντί να λυθεί το πρόβλημα της διαφθοράς και της διαπλοκής πολιτικών με οικονομικά κέντρα, στοχοποιήθηκε και πολεμήθηκε η Δικαιοσύνη, με τα απόνερα αυτής της σύγκρουσης να είναι ορατά ακόμα και σήμερα στη γειτονική χώρα.

Την ίδια περίπου εποχή (Μάρτιος 1991) ξεκίνησε στην Ελλάδα η δίκη για το σκάνδαλο Κοσκωτά. Είναι νομίζω ένα χρονικό σημείο καμπής γιατί από τότε η Δικαιοσύνη έχει μπει στο κέντρο της πολιτικής αντιπαράθεσης καθώς σε κάθε σχεδόν βουλευτική περίοδο συστήνονται εξεταστικές ή και προανακριτικές επιτροπές τα αποτελέσματα των οποίων είναι ωστόσο πενιχρά. Έχουν περάσει σχεδόν 30 χρόνια από τότε και η ποινικοποίηση της πολιτικής ζωής δεν έφερε κανένα από τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Αποδείχθηκε ότι ούτε η διαφθορά μπορεί να παταχθεί, ούτε η πολιτική ηρεμία να επέλθει. Υπάρχει γενικευμένη πια πεποίθηση ότι στις περισσότερες περιπτώσεις ούτε τα ίδια τα πολιτικά κόμματα δεν πιστεύουν ότι μπορούν να νικήσουν τις εγγενείς αδυναμίες του συστήματος. Χρησιμοποιούν όμως τη Δικαιοσύνη για να εξοντώσουν πολιτικά και ηθικά τον αντίπαλο. Ενώ με άλλα λόγια η κοινωνία και οι θεσμοί δεν βγαίνουν ωφελημένοι από μια τέτοια κακή χρήση της Δικαιοσύνης, οι Δικαστές και οι Εισαγγελείς επιφορτίζονται με έναν κόντρα ρόλο, όχι για να διαλευκάνουν μια υπόθεση – πράγμα ιδιαίτερα δύσκολο με τις τεχνικές ελλείψεις, τις δαιδαλώδεις διαδρομές του χρήματος και τα νομικά εμπόδια που συχνά ορθώνονται-, αλλά για να επιλύσουν πολιτικές διαφορές. Δικαστικοί Λειτουργοί που οφείλουν και επιδιώκουν νηφάλια κρίση, χαρακτηρίζονται από πολιτικά κόμματα και από φίλα προσκείμενα ΜΜΕ, «φίλοι» ή «εχθροί» ανάλογα με την θετική ή αρνητική απόφασή τους σε υποθέσεις με πολιτικό ενδιαφέρον. Η Δικαιοσύνη μπαίνει μόνιμα σε μια πολιτική διεκδυσίτιδα και πλήττεται καίρια στον πυρήνα της λειτουργίας της, στην αμεροληψία της. Γι' αυτό με ανησυχεί εκείνο που φυσιολογικά θα έπρεπε να με ικανοποιεί, η δυνατότητα του Δικαστή να διερευνά χωρίς συνταγματικούς περιορισμούς και χωρίς εξαιρέσεις, τα αδικήματα όλων των πολιτών. Η συνταγματική αναθεώρηση των παραπάνω διατάξεων θα ήταν πράγματι μια πρόοδος, εάν υπήρχε ως αντιστάθμισμα η πρόβλεψη να εισπράττονται από τους καταγγέλλοντες τα επίχειρα αυθαίρετων και αβάσιμων καταγγελιών. Εάν δηλαδή η ποινική και ηθική καταδίκη των διεφθαρμένων πολιτικών βάραινε στην κοινωνική συνείδηση όσο και η αβάσιμη, αθεμελιώτη, σκόπιμη καταγγελία με σκοπό την εξόντωση των αντιπάλων.

Κυρίες και Κύριοι, κλείνω την ομιλία μου. Η Δικαιοσύνη παγκοσμίως ως θεσμός έχει γίνει το μήλον της έριδος ανάμεσα σε πολιτικά κόμματα, ισχυρές κοινωνικές ομάδες, εμφανή και υποκρυπτόμενα οικονομικά συμφέροντα. Όλοι ομνύουν στο όνομά της και δηλώνουν θιασώτες της ανεξαρτησίας της. Καθένας όμως θέλει να την χρησιμοποιήσει, να την αξιοποιήσει κατά το δικό του συμφέρον. Ο βαθμός ανεξαρτησίας της Δικαιοσύνης σε μια χώρα είναι συνάρτηση πολλών παραγόντων, κύρια όμως συνδέεται με το υφιστάμενο συνταγματικό πλαίσιο. Το Σύνταγμα στην Ελλάδα κατοχύρωσε σε μεγάλο βαθμό την προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργών και στο επίπεδο αυτό μπορούμε ανενδοίαστα να πούμε ότι υπερέχουμε πολλών άλλων προηγμένων κρατών. Οι παθογένειες του δικαστικού συστήματος στη Χώρα μας έχουν να κάνουν περισσότερο με τον βαθμό αποτελεσματικότητάς του. Προσπάθησα να δώσω ένα γενικό περίγραμμα των όσων θα αποτελέσουν αντικείμενο της συνέλευσής μας στο δεύτερο μέρος. Το Δικαστικό Σώμα έχει την εμπειρία, τις γνώσεις, την ωριμότητα να σταθεί υπεύθυνα μπροστά στις προτεινόμενες συνταγματικές αλλαγές στα άρθρα που αφορούν την Δικαστική Εξουσία και με θεμελιωμένες προτάσεις να εργαστεί στην κατεύθυνση ενίσχυσης της δικαστικής ανεξαρτησίας, αξιοποιώντας την χρονική συγκυρία και αποβλέποντας όχι μόνο στο παρόν αλλά έχοντας κυρίως στραμμένο το βλέμμα προς το μέλλον.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ Γ.Σ. ΤΗΣ Ε.Δ.Ε της 15ης Δεκεμβρίου 2018

Αθήνα, 17/12/2018 Αρ.Πρωτ.: 663

ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ Ε.Δ.Ε. ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ

Στη Γενική Συνέλευση της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων της 15ης Δεκεμβρίου 2018 τέθηκαν σε ψηφοφορία προτάσεις που κατέθεσαν τα πολιτικά κόμματα κατά την διαδικασία της Συνταγματικής Αναθεώρησης κατά το σκέλος που αφορούν τη Δικαιοσύνη. Στην ψηφοφορία συμμετείχαν 438 μέλη μας και τα έγκυρα ψηφοδέλτια ήταν 436. Τα αποτελέσματα έχουν ως εξής:

• Για τον τρόπο επιλογής της ηγεσίας της Δικαιοσύνης:

Η πρόταση για «στάδιο προεπιλογής με μυστική ψηφοφορία από το Δικαστικό Σώμα και τελική επιλογή από τη Βουλή με απόλυτη πλειοψηφία» συγκέντρωσε 184 ψήφους (43,7%).

Η πρόταση για «αλλαγή της υφιστάμενης διάταξης προς την κατεύθυνση να μην υπάρχει κυβερνητική παρέμβαση. Ειδικότερα, επιλογή από ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή ή τον ΠτΔ, προεπιλογή από εκλεκτορικό σώμα Δικαστών ή Ολομέλεια Ανωτάτου Δικαστηρίου», συγκέντρωσε 237 ψήφους (56,3%).

Κατά την διαδικασία ενώπιον της Αναθεωρητικής Βουλής και μετά από επιστημονικό διάλογο η διατύπωση της τελικής θέσης της ΕΔΕ να γίνει από

ΔΣ (67 ψήφοι) ΓΣ (137 ψήφοι)

• Για τα όρια συνταξιοδότησης:

Η πρόταση «Καμία αλλαγή στα υφιστάμενα όρια» συγκέντρωσε 284 ψήφους (70,1%).

Η πρόταση «Αλλαγή της υφιστάμενης διάταξης προς την κατεύθυνση, οι δικαστικοί λειτουργοί έως και το βαθμό του εφέτη ή του αντεισαγγελέα εφετών και τους αντιστοιχούς με αυτούς βαθμούς, να αποχωρούν από την υπηρεσία μόλις συμπληρώσουν το εξηκοστό πέμπτο έτος της ηλικίας τους και όλοι όσοι έχουν βαθμούς ανώτερους από αυτούς ή τους αντιστοιχούς με αυτούς, να αποχωρούν από την υπηρεσία μόλις συμπληρώσουν το εξηκοστό έβδομο έτος της ηλικίας τους, δικαιούμενοι τις ανώτατες συντάξεις αποδοχές ως νόμος ορίζει. Κατ'εξίαιρηση και μόνον όσοι επιθυμούν μπορούν να παραμείνουν μέχρι δύο και τρία επιπλέον έτη αντίστοιχα στην υπηρεσία, η δε οργανική τους θέση σε αυτήν την περίπτωση λογίζεται ως κενή προς πλήρωση», συγκέντρωσε 121 ψήφους (29,9%)

Κατά την διαδικασία ενώπιον της Αναθεωρητικής Βουλής και μετά από επιστημονικό διάλογο η διατύπωση της τελικής θέσης της ΕΔΕ να γίνει από

ΔΣ (35 ψήφοι) ΓΣ (82 ψήφοι)

• Για την απαγόρευση συμμετοχής συνταξιούχων δικαστικών σε άλλες θέσεις επί ζητία μετά την αποχώρησή τους από το Σώμα:

Η πρόταση «Καμία πολιτική θέση, καμία δημόσια θέση, ούτε και σε Ανεξάρτητες Αρχές» συγκέντρωσε 237 ψήφους (55%).

Η πρόταση «Αλλαγή του άρθρου 89 με την κατεύθυνση απαγόρευσης συμμετοχής Δικαστικών Λειτουργών υπό προϋποθέσεις» συγκέντρωσε 127 ψήφους (29,5%) :

1) σε πολιτικές θέσεις καθώς και σε Ανεξάρτητες Αρχές (23 ψήφους)

2) σε θέση έμμεσου οργάνου του Κράτους αμειβόμενη αμέσως ή έμμεσα από τον κρατικό προϋπολογισμό, με εξαίρεση τις Ανεξάρτητες Αρχές που προβλέπονται από το Σύνταγμα (36 ψήφους)

Κατά την διαδικασία ενώπιον της Αναθεωρητικής Βουλής και μετά από επιστημονικό διάλογο η διατύπωση της τελικής θέσης της ΕΔΕ να γίνει από

ΔΣ (28 ψήφους) ΓΣ (58 ψήφους)

Η πρόταση «Να μην ρυθμιστεί από το Σύνταγμα. Αποτελεί ζήτημα του κοινού νομοθέτη» συγκέντρωσε 66 ψήφους (15,5%).

• Για το άρθρο 93 παρ. 3 Σ. που ορίζει ότι κάθε δικαστική απόφαση πρέπει να είναι ειδικά και εμπειριστατωμένα αιτιολογημένη:

Η πρόταση να διατηρηθεί η διάταξη ως έχει, συγκέντρωσε 224 ψήφους (51,3%)

Η πρόταση «Δε συμφωνώ με την διατήρηση της διάταξης ως έχει. Να προστεθεί στο τέλος η φράση : «ως νόμος ορίζει. Η χρήση νέων τεχνολογιών στην οργάνωση και λειτουργία των δικαστηρίων κατά την εκτέλεση του δικαιοδοτικού έργου είναι δυνατή, εφόσον δεν προσκρούει στην έννοια της δίκαιης δίκης» συγκέντρωσε 212 ψήφους (48,6%).

• Για το επιτρεπτό της απεργίας και στους δικαστικούς λειτουργούς

Η πρόταση «Συμφωνώ» συγκέντρωσε 27 ψήφους (6,30%).

Η πρόταση «Δεν συμφωνώ» συγκέντρωσε 173 ψήφους (40,1%)

Η πρόταση για εισαγωγή διάταξης «Η διακοπή συνεδριάσεων των Δικαστηρίων ως μορφή συλλογικής διαμαρτυρίας των δικαστικών λειτουργών δεν συνιστά απεργία» συγκέντρωσε 231 ψήφους (53,6%)

• Για την κατάργηση του Μισθοδικείου και την ανάθεση αρμοδιότητας στο Α.Ε.Δ.

Η πρόταση «Συμφωνώ» συγκέντρωσε 274 ψήφους (63,9%)

Η πρόταση «Δεν συμφωνώ» συγκέντρωσε 155 ψήφους (36,1%).

• Για την κατάργηση του διάχυτου συνταγματικού ελέγχου των νόμων

Η πρόταση «Συμφωνώ» συγκέντρωσε 55 ψήφους (12,8%)

Η πρόταση «Δεν συμφωνώ» συγκέντρωσε 375 ψήφους (87,2%)

• Για τις ρυθμίσεις που αφορούν την επιτάχυνση της Δικαιοσύνης, την εισαγωγή ηλεκτρονικών τεχνολογιών, την κατά προτεραιότητα εκδίκαση υποθέσεων και την εκδίκαση εφέσεων μόνο από πολυμελή δικαστήρια

Η πρόταση «Δεν αποτελούν θέματα συνταγματικής αναθεώρησης. Να ρυθμιστούν από τον κοινό νομοθέτη» συγκέντρωσε 396 ψήφους (92,7%)

Η πρόταση «Απαιτούν συνταγματική ρύθμιση» συγκέντρωσε 31 ψήφους (7,3%).

• Για την έκφραση γνώμης από τους Δικηγορικούς Συλλόγους ενώπιον του Α.Δ.Σ. για την υπηρεσιακή κατάσταση Δικαστικών Λειτουργών

Η πρόταση «Συμφωνώ» συγκέντρωσε 21 ψήφους (4,90%)

Η πρόταση «Δεν συμφωνώ» συγκέντρωσε 413 ψήφους (95,1%).

• Για την κατάργηση της παρέμβασης του Υπουργού Δικαιοσύνης στις προαγωγές και στα πειθαρχικά των Δικαστών

Η πρόταση «Συμφωνώ» συγκέντρωσε 407 ψήφους (93,5%).

Η πρόταση «Δεν συμφωνώ» συγκέντρωσε 28 ψήφους (6,5%).

• Για την κατάργηση της στρατιωτικής δικαιοσύνης

Η πρόταση «Συμφωνώ» συγκέντρωσε 152 ψήφους (35,8%).

Η πρόταση «Δεν συμφωνώ» συγκέντρωσε 272 ψήφους (64,2%).

Με βάση τα παραπάνω αποτελέσματα η Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων υιοθετεί τις ακόλουθες θέσεις ως προς την Συνταγματική Αναθεώρηση:

Για τον τρόπο επιλογής της ηγεσίας της Δικαιοσύνης

Να γίνει αλλαγή της υφιστάμενης διάταξης προς την κατεύθυνση να μην υπάρχει κυβερνητική παρέμβαση. Ειδικότερα, επιλογή από ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή ή τον ΠτΔ, προεπιλογή από εκλεκτορικό σώμα. Κατά την διαδικασία ενώπιον της Αναθεωρητικής Βουλής και μετά από επιστημονικό διάλογο η διατύπωση της τελικής θέσης της ΕΔΕ να γίνει από την Γενική της Συνέλευση.

Για τα όρια συνταξιοδότησης: Να μη γίνει καμία αλλαγή στα υφιστάμενα όρια.

Για την απαγόρευση συμμετοχής συνταξιούχων δικαστικών σε άλλες θέσεις επί ζητία μετά την αποχώρησή τους από το Δικαστικό Σώμα: Να μην καταλαμβάνουν καμία πολιτική ή δημόσια θέση, ούτε θέση σε Ανεξάρτητες Αρχές.

Για την ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία των δικαστικών αποφάσεων: Να παραμείνει η διάταξη του άρθρου 93 παρ. 3 ως έχει.

Για το επιτρεπτό της απεργίας στους δικαστικούς λειτουργούς: Να εισαχθεί διάταξη στο άρθρο 23 παρ. 2 που να ορίζει «Η διακοπή συνεδριάσεων των Δικαστηρίων ως μορφή συλλογικής διαμαρτυρίας των δικαστικών λειτουργών δεν συνιστά απεργία».

Για την κατάργηση του Μισθοδικείου: Να καταργηθεί και να ανατεθεί η αρμοδιότητα στο Α.Ε.Δ.

Για την κατάργηση του διάχυτου Συνταγματικού ελέγχου των νόμων: Δεν συμφωνούμε

Για τις διατάξεις για την επιτάχυνση της δικαιοσύνης, την εισαγωγή ηλεκτρονικών τεχνολογιών, την κατά προτεραιότητα εκδίκαση υποθέσεων και την εκδίκαση εφέσεων από πολυμελή Δικαστήρια: Δεν αποτελούν θέματα της συνταγματικής αναθεώρησης και πρέπει να ρυθμιστούν από τον κοινό νομοθέτη.

Για την έκφραση γνώμης από τους δικηγορικούς συλλόγους ενώπιον του Α.Δ.Σ. για την υπηρεσιακή κατάσταση των δικαστικών λειτουργών: Δεν συμφωνούμε

Για την κατάργηση της παρέμβασης του Υπουργού Δικαιοσύνης στις προαγωγές και στα πειθαρχικά των δικαστικών λειτουργών: Συμφωνούμε

Για την κατάργηση της στρατιωτικής δικαιοσύνης: Δεν συμφωνούμε.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΩΝ Δ.Σ. ΕΛΛΑΔΟΣ

Της Ακριβής Ερμίδου , Ειρηνοδίκη Αθηνών, Υπεύθυνης Διαχείρισης Οικονομικών της ΕΔΕ.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι, φίλοι δικηγόροι,

Σας μεταφέρω τον χαιρετισμό του Προέδρου της Ένωσής μας κ. Χριστόφορου Σεβαστιδή με τις ευχές του για καλή επιτυχία στις εργασίες της ολομέλειάς σας.

Διαχρονικά το ζήτημα που κυριαρχεί ως σημαντικό στους κόλπους του νομικού κόσμου είναι εκείνο της αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης. Παράμετρος αυτού εμφανίζεται εδώ και χρόνια το ζήτημα

αναφορικά με τις σχέσεις δικαστικών λειτουργών και δικηγόρων ως συλλειτουργών αυτής. Και πώς θα ήταν διαφορετικά αφού η συμμετοχή του δικηγόρου στη λειτουργία της δικαιοσύνης συμβάλλει, χωρίς αμφισβήτηση στην ορθή απονομή του Δικαίου. Όλοι γνωρίζουμε ότι οι δικηγόροι παίζουν σημαντικό ρόλο στην απονομή της δικαιοσύνης, στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των ατομικών ελευθεριών και για τον λόγο αυτό φροντίζουν όχι μόνο για τα συμφέροντα των πελατών τους αλλά και του ίδιου δικαιοσύνης συστήματος. Έχουν γραφεί πολλά και άλλα τόσα ακούγονται τακτικά για τις σχέσεις αυτών, και την ανάγκη βελτίωσης στα πλαίσια της απαραίτητης και θεμιτής συνύπαρξής του. Συχνά ακούγονται παράπονα ένθεν κι ένθεν, σαν να μην υπάρχουν κοινοί στόχοι και κοινά οράματα. Ωστόσο μπροστά στην κοινωνική μας πραγματικότητα, μπροστά στην λαίλαπα της οικονομικής κρίσης των τελευταίων ετών στην χώρα μας, στην κρίση των θεσμών για την οποία όλοι κάνουμε διαπιστώσεις, σε μια εποχή που ακόμη και οι λέξεις αλλάζουν το νόημά τους, στο όνομα της ανάπτυξης και των μεταρρυθμίσεων, η Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων δεν έμεινε απαθής. Σε καιρούς προκλήσεων σαν κι αυτούς που ήδη βιώνουμε υπάρχει ανάγκη αραγούς ενότητας του νομικού κόσμου. Πάνω απ' όλα πρέπει να κυριαρχεί η μεταξύ μας αλληλεγγύη, όχι μόνο στα λόγια και τις διαπιστώσεις, που γίνονται με δηλώσεις, συνέδρια και ημερίδες. Αλλά στην ουσία και στην πράξη. Κι αυτό προσπαθήσαμε, αφήνοντας πίσω την όποια τυχόν εσωστρέφεια θα μπορούσε κανείς να μας αποδώσει μέχρι πρότινος. Έτσι τουλάχιστον δείχνουν οι κοινές μας δράσεις τα τελευταία δύο χρόνια. Θυμίζω την ημερίδα που συνδιοργανώθηκε για πρώτη φορά από την Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων με τον μεγαλύτερο Δικηγορικό Σύλλογο της χώρας στις 13.5.2017 για τις πρόσφατες εξελίξεις στα εργασιακά, την Διεθνή Ημερίδα για την Δικαστική Ανεξαρτησία που συνδιοργανώσαμε στις 28/4/2018 στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, με την παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας και την συμμετοχή διεθνούς φήμης νομικών προσωπικοτήτων. Παράλληλα, βρισκόμαστε σε συνεργασία για τον σχεδιασμό κοινού κώδικα δεοντολογίας. Κάτι που θεωρείται πλέον αναγκαίο αφού με την καθιέρωση κοινών κανόνων συμπεριφοράς και αμοιβαίου σεβασμού μεταξύ μας είναι σίγουρο ότι οι σχέσεις δικαστικών λειτουργών και δικηγόρων θα μπουν σε νέες τροχιές. Αλλαγή νοοτροπίας με εστίαση στο αίσθημα εμπιστοσύνης είναι το κλειδί για την συνεννόηση και πάντα προς όφελος της απονομής της Δικαιοσύνης. Αγωνιστήκαμε και εμείς όπως κι εσείς να καταδείξουμε τα σοβαρά προβλήματα του θεσμού της υποχρεωτικής ιδιωτικής διαμεσολάβησης, ένα ζήτημα ιδιαίτερης σημασίας για τη διατήρηση της ελεύθερης πρόσβασης του πολίτη στο φυσικό του δικαστή και οι προσπάθειές μας αυτές οδήγησαν στην αναστολή της έναρξης εφαρμογής του σχετικού νόμου από το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Τα ίδια αποτελέσματα είχε και η συμπόρευσή μας στο ζήτημα της διάσπασης του μεγαλύτερου Πρωτοδικείου της χώρας, που επιχειρήθηκε από την πολιτεία να γίνει χωρίς προηγούμενη μελέτη και χωρίς συζήτηση με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Και σε πολλά άλλα όμως ζητήματα που άπτονται της καθημερινότητάς μας και των συνθηκών εργασίας μας βρισκόμαστε σε συχνή επικοινωνία και συνεργασία, γιατί η όποια ρύθμιση συμβάλλει στην επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης θα είναι το ίδιο ευεργετική και για τις δυο πλευρές.

Κυρίες και κύριοι, τιμούμε την ιστορία και τους αγώνες που έδωσαν οι Δικηγορικοί Σύλλογοι στις δύσκολες εποχές για τον τόπο. Είστε οι συνεχιστές αυτής της μεγάλης δημοκρατικής παράδοσης. Σήμερα βαδίζουμε μαζί δικαστές και δικηγόροι σε μια περίοδο μεγάλων προκλήσεων για τα δικαστικά συστήματα της Ευρώπης. Η αλληλεγγύη, η αλληλοκατανόηση και ο διάλογος συνιστούν τις αναγκαίες βάσεις στην προσπάθεια βελτίωσης του συστήματος απονομής της δικαιοσύνης και άρσης των εμποδίων που πολλές φορές μπαίνουν στο δρόμο μας.

Ευχόμαστε καλή επιτυχία στις εργασίες της Ολομέλειάς Σας .

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΣΕΛΙΔΑ 1

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ Ε.Δ.Ε., Κ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΣΕΒΑΣΤΙΔΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΙΚΟ ΠΟΛΕΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

τίποτα στο μεταξύ. Ας μην «δικαστικοποιούν» λοιπόν κάποιοι με περισσή αφέλεια και υποκρισία το ζήτημα του φασισμού, επειδή δεν μπορούν ή δεν θέλουν να ασχοληθούν με την εις βάθος ανάλυσή του. Γιατί είναι τεράστια υποκρισία, είναι ιεροσυλία, είναι ντροπή να δίνεται βήμα από τα Μέσα Ενημέρωσης στους υμνητές του Ναζισμού ανήμερα της εθνικής επετείου για να προπαγανδίζουν το μίσος, τον ρατσισμό, το έγκλημα και από την άλλη να «ανησυχούν» τα ίδια Μέσα Ενημέρωσης για τις διαστάσεις του νεοφασισμού στην Ευρώπη. Και είναι αρκετά ενδεικτικό το γεγονός ότι εκδηλώσεις σαν την σημερινή έχουν κυριολεκτικά θαφτεί από την συντριπτική πλειονότητα των Μέσων Ενημέρωσης, ενώ αντίθετα δίνεται υπερβολική διάσταση –σε σημείο ηρωοποίησης- τόσο σε δηλώσεις στελεχών φασιστικών κομμάτων όσο και σε ενέργειες ή συμπεριφορές που υποδαυλίζουν τα εθνικιστικά πάθη, την ξενοφοβία, τον αλυτρωτισμό. Ο αντιφασιστικός πόλεμος και η εθνική αντίσταση στέλνουν άλλο ένα μήνυμα στους σύγχρονους Έλληνες. Κανένας αγώνας είτε εθνικοαπελευθερωτικός, είτε κοινωνικός δεν κερδήθηκε ποτέ στην ιστορία με ηττοπάθεια και παραίτηση. Χρειάζεται επιμονή και διεκδίκηση. Σήμερα οι νέοι βιώνουν μια πρωτόγνωρη κατάσταση με εκτεταμένη ανεργία ή στην καλύτερη περίπτωση με μισθούς που δεν τους καλύπτουν ούτε τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες, εργαζόμενοι με ελαστικές μορφές απασχόλησης και με εξοντωτικούς ρυθμούς, στερημένοι από κοινωνικά δικαιώματα και παροχές που ήταν αυτονόητα πριν μερικά χρόνια. Μέσα στο ίδιο ζοφερό περιβάλλον ζουν και οι συνταξιούχοι, των οποίων οι ελπίδες για μια αξιοπρεπή σύνταξη μετατράπηκαν σε ατέλειωτο εφιάλη. Δεν υπάρχουν αξεπέραστα εμπόδια, δεν υπάρχουν μονόδρομοι. Το παράδειγμα των μικρών λαών που αντιστάθηκαν απέναντι στον πανίσχυρο Γερμανό κατακτητή μας δείχνει ότι υπάρχει πάντα ελπίδα για έναν λαό που αγωνίζεται.

Σήμερα όμως είναι εξαιρετική ημέρα για την Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων και για έναν ακόμη λόγο. Όπως γνωρίζετε το μουσικό μέρος της εκδήλωσης θα το παρουσιάσει η ορχήστρα «Μίκης Θεοδωράκης», με ερμηνευτές τον Κώστα Μακεδόνα και τον Σπύρο Κουτσοβασίλη. Το όνομα και το έργο του Μίκη Θεοδωράκη συνδέονται αναπόσπαστα με κάθε στιγμή της ταραγμένης ιστορίας της πατρίδας μας από την έναρξη του Πολέμου μέχρι και σήμερα. Λέει κάπου ο Μίκης στους δρόμους του Αρχάγγελου «...στην εξωτερική μου ζωή θα ζούσα όσο λίγοι Έλληνες, τα γεγονότα μέσα στην καρδιά των γεγονότων, μοιράζοντας το ψωμί και την αγωνία μου με ό,τι πιο πολύ μπορεί να ονομαστεί Λαός. Έχοντας στη μια τσέπη τον Καβάφη και στην άλλη τον Μπραμς θα μοιραζόμουν παρανομίες, μάχες, φυλακές και εξορίες με τον μικροπωλητή, τον υδραυλικό, τον σκαφτιά, τον ψαρά...» Τιμούμε λοιπόν τον μεγάλο, τον ξεχωριστό Έλληνα. Τον Μίκη Θεοδωράκη, τον αγωνιστή, τον μαχητή, τον εξόριστο, τον πολιτικό, τον μουσικό. Ο Μίκης είναι η ζωντανή ιστορία του τόπου μας. Έχει γι' αυτό το λόγο ιστορική σημασία το μήνυμά του στη σημερινή μας εκδήλωση. Τον ευχαριστούμε θερμά και του μεταφέρουμε την αγάπη και τον απέραντο σεβασμό όλου του νομικού κόσμου. Θέλω επίσης να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τους σημερινούς ομιλητές, διακεκριμένους καθηγητές της σύγχρονης ιστορίας, που δέχτηκαν με μεγάλη προθυμία να συμμετέχουν και λαμπρύνουν με την παρουσία τους την αποψινή ημέρα.

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΑΡΘΡΩΝ ΓΙΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΝΕΑ

Οι συνάδελφοι που ενδιαφέρονται να δημοσιεύσουν άρθρα ή επιστολές στα ηλεκτρονικά ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΝΕΑ μπορούν να τα αποστείλουν με μήνυμα στην ηλεκτρονική διεύθυνση της Ένωσης αναγράφοντας το επώνυμο, το τηλέφωνο τους και το δικαστήριο που υπηρετούν.

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Της Βαρβάρας Πάπαρη, Εφέτη, μέλους του ΔΣ της ΕΔΕ

Η αιτιολογία των δικαστικών αποφάσεων προβλέπεται από το Σύνταγμα (αρ.93 παρ.3 Σ), την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (αρ. 6 ΕΣΔΑ) και τις κατ' ιδίαν διατάξεις των δικονομικών νομοθεσιών ως *conditio sine qua non* για τη θεμελίωση και έκδοση των δικαστικών αποφάσεων. Χρειάστηκαν αγώνες και αιώνες για να σφυρηλατηθεί η αρχή της αιτιολογίας και αποτελεί κατάκτηση. Πρωτοεμφανίστηκε το 1844 στο τότε ελληνικό σύνταγμα και έκτοτε σε όλα τα ελληνικά συντάγματα, με κάποιες διαφοροποιήσεις ως προς τη

χρήση των όρων αιτιολογημένη και ειδικά αιτιολογημένη. Σύμφωνα με το άρθρο 93 παρ. 3 του ισχύοντος Συντάγματος, κάθε δικαστική απόφαση πρέπει να περιέχει πλήρη και εμπειριστατωμένη αιτιολογία και να απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση. Ο συντακτικός νομοθέτης, θέλησε προφανώς να λάβει πρόνοια ώστε η δικαστική απόφαση να μην είναι αποτέλεσμα δικαστικής αυθαιρεσίας, αλλά προϊόν συλλογισμού του δικαστή σε σχέση με τα στοιχεία της δικογραφίας και τις διατάξεις του νόμου. Η αυθαιρεσία, η αυταρχικότητα και ο δεσποτισμός είναι αντίθετα με την αρχή της αιτιολογίας. Είναι γι' αυτό το λόγο που η αρχή έχει ενσωματωθεί στη θεμελιώδη νομοθεσία όλων ανεξαιρέτα των πολιτισμένων δημοκρατικών κοινωνιών. Την αιτιολόγηση δεν την κατονομάζει ρητά, αλλά είναι καθολικά δεκτό ότι την επιβάλλει και το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ, «...ώστε να μην φαίνεται ότι αυθαιρετεί ή ότι δικάζει κατά διαίσθηση...» (Σατλάνη "Εισαγωγή στο δίκαιο της διεθνούς προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων", εκδ. 2003, σελ.365-370, Καστανά-Κτιστάκι "Επισκόπηση της Νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου 1977-1998", εκδ. 2000, σελ.84 & 85, Σισιλιάνου "Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου", εκδ. 2013, σελ.239-241). Πέραν αυτών, μία νομικά και λογικά δομημένη απόφαση εξοπλίζει το δικαστή έναντι του νομικού κόσμου, της κοινωνίας και της ίδιας του της συνείδησης. Ο δικανικός συλλογισμός και η ειδική-ορισμένη αιτιολογία αποτελούν την ραχοκοκαλιά της αντικειμενικότητας και της ανεξαρτησίας του δικαστή. Επομένως, οι αιτιολογημένες αποφάσεις συμβάλουν στην εμπέδωση της Δικαιοσύνης και του Κράτους Δικαίου, κορυφαιών προσταγμάτων που καθορίζουν τη δράση όλων των εξουσιών ενός κράτους (βλ. Δεσποτοπούλου, Φιλοσοφία Δικαίου, 1954 σελ. 232). Εξάλλου, η δημοκρατική νομιμοποίηση, με την οποία είναι περιβεβλημένοι οι δικαστές βάσει του Συντάγματος, αναφαίνεται ακριβώς στην υποχρέωση τους να αιτιολογούν τις κρίσεις τους δημοσίως, ώστε να υπάρχει διαφάνεια ως προς τη διαδικασία παραγωγής της απόφασης, αλλά και ως προς τη γνωστική διαδικασία που θεμελιώνει το διατακτικό της απόφασης. Αλλιώς ο δικαστής απλώς μονολογεί και ενδεχομένως να αυθαιρετεί. Μόνο με τη παράθεση σε αυτήν επιχειρημάτων μπορεί η δικαστική απόφαση να υποβληθεί στη βάσανο του ελέγχου της ορθότητας της. Γι' αυτό η αιτιολογία των δικαστικών αποφάσεων αποτελεί μία από τις πιο αξιόπιστες εγγυήσεις υπέρ των υποκειμένων στην εξουσία των δικαστηρίων ατόμων (Κωνσταντίνου Γεωργόπουλου "Ελληνικό Συνταγματικό Δίκαιο", Τεύχος Α', εκδ. 1969, σελ. 320-321, του ίδιου "Επίτομο Συνταγματικό Δίκαιο", εκδ. 2001, σελ. 396-399). Επιπλέον, η αναδυόμενη εκ των αιτιολογιών διαλεκτική, ακόμα και όταν έχουμε συγκρούσεις ή διχογνωμίες, συμβάλλει στον εκουγχρονισμό της επιστήμης και των θεσμών.

Στον αντίποδα του άρθρου 93 παρ. 3 βρίσκεται το άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος, το οποίο καθιερώνει το δικαίωμα δικαστικής προστασίας και στο οποίο περιλαμβάνεται και το δικαίωμα του προσφεύγοντα στη δικαιοσύνη, όπως η υπόθεση του δικασθεί εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, ούτως ώστε να μην καταστήσει η δικαστική απόφαση κενό γράμμα, είναι δε γνωστό ότι η χώρα μας έχει καταδικασθεί επανειλημμένα από το ΕΔΔΑ για καθυστερήσεις στην απονομή της δικαιοσύνης. Επομένως, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε πως η έντονη ανάγκη απόδειξης και τεκμηρίωσης συχνά συνδέεται μεν στη χώρα μας με το υψηλό επίπεδο των δικαστικών λειτουργιών, αλλά δυστυχώς και με την επιβράδυνση της απονομής δικαιοσύνης, γνωστής και ως «συστημικής κακοδικίας». Η ανάγκη της επισταμένης τεκμηρίωσης φαίνεται να τροχοπεδεί την ταχύτητα και την ευελιξία του δικαστή να διαχειριστεί τον τεράστιο όγκο των υποθέσεων, οι οποίες, αξίζει να σημειωθεί, ότι είναι περισσότερο περίπλοκες απ' ό,τι παλιότερα, και ως προς το νομικό και ως προς το πραγματικό τους μέρος. Γι' αυτό και δεν μπορεί να υποστηριχθεί σοβαρά, ότι οι παλαιότεροι αιτιολογούντες δικαστές γράφανε λιγότερα και οι νεότεροι γράφουν περισσότερα, πλατειάζοντας αδικαιολόγητα, όπως λένε ορισμένοι. Βέβαια, υπάρχουν και περιπτώσεις που οι δικαστικές αποφάσεις, ιδιαίτερα των πολιτικών δικαστηρίων, αναλίσκονται σε απέραντους συλλογισμούς, με αποτέλεσμα να δίνεται η εικόνα σε έναν τρίτο παρατηρητή, ότι ο δικαστής δεν αιτιολογεί την απόφασή του, αλλά «απολογείται» τρόπον τινά στον ηττημένο διάδικο για την απόφαση που εξέδωσε.

Η μεθοδολογία της αιτιολογίας της δικαστικής απόφασης που ακολουθείται στη χώρα μας είναι η μέθοδος της υπαγωγής. Συγκρίνοντας τη μέθοδο αυτή με μεθόδους δικανικού συλλογισμού που ακολουθούνται σε άλλες χώρες, όπως πχ στη Γερμανία, παρατηρούμε ότι ο Έλληνας δικαστής είναι περισσότερο φλύαρος σε σχέση με τους αλλοδαπούς συναδέλφους του, χωρίς να έχει τεθεί ζήτημα ασυμβατότητας μιας τέτοιας απόφασης των συναδέλφων της αλλοδαπής, ως προς τη δομή και το περιεχόμενό της, με αρχές που ισχύουν επί θεμάτων δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή

Ένωση και το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ. Θα πρέπει, όμως, να παραδεχτούμε, ότι είναι πολύπλευρο το πρόβλημα της καθυστέρησης στην απονομή της δικαιοσύνης στη χώρα μας, για το οποίο οι μειωμένες απαιτήσεις δικανικής τεκμηρίωσης δεν είναι σίγουρο ότι θα οδηγήσουν απαραίτητα σε λύση, ενόψει του ότι για τη διόγκωση της δικαστικής ύλης ευθύνονται κυρίως άλλοι παράγοντες, όπως πχ η δυσλειτουργικότητα της Δημόσιας Διοίκησης.

Θεωρώ ότι η αιτιολόγηση των αποφάσεων, τουλάχιστον ως προς την ελάχιστονα πρόταση, δε θα μπορούσε να παρακαμφθεί. Ωστόσο, η αιτιολόγηση με πλήρη ανάπτυξη σκεπτικού για τη μείζονα πρόταση, πράγματι θα μπορούσε να περιοριστεί στην αναφορά των διατάξεων και της ερμηνείας που έχει επικρατήσει ή υιοθετείται από τον δικαστή. Εξάλλου, για υποθέσεις με ομοιότητα πραγματικών περιστατικών η αιτιολογία έχει τυποποιηθεί στο βαθμό που οι νομικές και κοινωνικές βάσεις δεν αναθεωρήθηκαν. Μάλιστα στις ΑΠ 1689/2006 και ΑΠ 1426/2006, διατυπώνεται η άποψη ότι η έλλειψη μείζονος πρότασης, η παράλειψη δηλαδή παράθεσης των διατάξεων, στις οποίες βρίσκεται έρεισμα το αγωγικό αίτημα, δεν καθιστά την απόφαση αναιρετέα, «διότι η συνταγματική επιταγή της ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολόγησης [άρθρο 93 § 3 του Συντάγματος] δεν καθιερώνει ούτε επιβάλλει αντίστοιχο αναιρετικό έλεγχο». Ο δε κοινός νομοθέτης «στο πεδίο της πολιτικής δίκης προβλέπει ως λόγο αναιρέσεως την έλλειψη νόμιμης βάσης ιδίως αν η απόφαση δεν έχει καθόλου αιτιολογίες ή έχει αιτιολογίες αντιφατικές ή ανεπαρκείς σε ζήτημα που ασκεί ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης» [άρθρο 559 αρ.19 ΚΠολΔ]. Ως «αιτιολογίες» όμως νοούνται στη διάταξη αυτή μόνο οι ουσιαστικές παραδοχές, η έλλειψη, αντίφαση ή ανεπάρκεια των οποίων καθιστά ανέφικτο τον αναιρετικό έλεγχο της ορθής ή μη εφαρμογής του νόμου. Οι διατάξεις που στηρίζουν το αγωγικό αίτημα αρκεί, έστω και αν δεν μνημονεύονται στην προσβαλλόμενη απόφαση, να υφίστανται και να δικαιολογούν, βάσει των ουσιαστικών παραδοχών της, το διατακτικό της, οπότε ο Άρειος Πάγος μπορεί να τις συμπληρώσει [άρθρο 578 Κ.Πολ.Δ.], βλ. παλαιότερα, ΑΠ 387/2004, ΑΠ 354/2004, 349/1995), που δέχονται, επίσης, ότι δεν θεμελιώνεται αναιρετικός λόγος για έλλειψη νόμιμης βάσης, αν δεν υπάρχει στην απόφαση καθόλου μείζον πρόταση, δηλαδή νομικές σκέψεις στις αιτιολογίες της, εφόσον κατά τα λοιπά δεν θεωρούνται ανεπαρκείς οι παραδοχές της, με άλλα λόγια, εφόσον οι παραδοχές συμφωνούν με τον, μη αναφερόμενο αλλά εννοούμενο ως διέποντα την ένδικη σχέση, κανόνα δικαίου. Η θεωρία, αμέσως ή εμμέσως, συμφωνεί με αυτή την ερμηνεία (βλ. Γ. Μητσόπουλου, Η έλλειψη «παντελώς αιτιολογιών» της αποφάσεως ως λόγος αναιρέσεως και ο δικονομικός συλλογισμός, ΝοΒ 55.2281, Σιναιωτής η αναίρεση, 195 και εκεί παραπομπές, κατά τον οποίο η συνοπτική διατύπωση των αιτιολογιών αν θεμελιώνει το διατακτικό της απόφασης, μπορεί να θεωρηθεί επαρκής). Σημειώνεται ότι πρόσφατα η ΟΛΑΠ 8/2018 (βλ. και ΑΠ 602/2018) δέχτηκε ότι «έλλειψη νομίμου βάσεως της αποφάσεως, η οποία στοιχειοθετεί τον προβλεπόμενο από τη διάταξη του αριθμού 559 αρ. 19 ΚΠολΔ ΚΠολΔ λόγο αναιρέσεως, συντρέχει, όταν στο αιτιολογικό της αποφάσεως, που αποτελεί την ελάχιστονα πρόταση του δικανικού συλλογισμού, δεν περιέχονται καθόλου ή δεν αναφέρονται με σαφήνεια, πληρότητα και χωρίς αντιφάσεις τα πραγματικά περιστατικά, στα οποία το δικαστήριο της ουσίας στηρίξε την κρίση του επί ζητήματος με ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης κι έτσι δεν μπορεί να ελεγχθεί, αν στη συγκεκριμένη περίπτωση συνέτρεχαν ή όχι οι όροι του κανόνα ουσιαστικού δικαίου, που εφαρμόστηκε ή αν συνέτρεχαν οι όροι άλλου κανόνα που ήταν εφαρμοστέος αλλά δεν εφαρμόστηκε (ΟΛΑΠ 6/2006). Από την διάταξη αυτή, που αποτελεί κύρωση της παραβάσεως του άρθρου 93 παρ.3 του Συντάγματος, προκύπτει ότι ο προβλεπόμενος απ' αυτή λόγος αναιρέσεως ιδρύεται όταν στην ελάχιστονα πρόταση του νομικού συλλογισμού δεν εκτίθενται καθόλου πραγματικά περιστατικά (έλλειψη αιτιολογίας), ή όταν τα εκτιθέμενα δεν καλύπτουν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται, βάσει του πραγματικού του εφαρμοστέου κανόνα δικαίου, για την επέλευση της έννομης συνέπειας που απαγγέλλθηκε ή την άρνηση της (ανεπαρκής αιτιολογία) ή όταν αντιφάσκουν μεταξύ τους (αντιφατική αιτιολογία), δηλαδή όταν τα πραγματικά περιστατικά που στηρίζουν το αποδεικτικό πόρισμά της για κρίσιμο ζήτημα συγκρούονται μεταξύ τους και αλληλοαναιρούνται, αποδυναμώνοντας έτσι την κρίση της απόφασης για την υπαγωγή ή μη της ατομικής περίπτωσης στο πραγματικό συγκεκριμένου κανόνα ουσιαστικού δικαίου, που συνιστά και το νομικό χαρακτηρισμό της ατομικής περίπτωσης. Δεν υπάρχει όμως ανεπάρκεια αιτιολογιών, όταν η απόφαση περιέχει συνοπτικές αλλά πλήρεις αιτιολογίες. Εξ άλλου, το κατά νόμο αναγκαίο περιεχόμενο της ελάχιστονα προτάσεως προσδιορίζεται από τον εκάστοτε εφαρμοστέο κανόνα ουσιαστικού δικαίου, του οποίου το πραγματικό πρέπει να καλύπτεται πλήρως από τις παραδοχές της αποφάσεως στο αποδεικτικό της πόρισμα, και να μην καταλείπονται αμφιβολίες. Ελλείψεις δε αναγόμενες μόνο στην ανάλυση και στάθμιση των αποδεικτικών μέσων και γενικότερα ως προς την αιτιολόγηση του αποδεικτικού πορίσματος, αν αυτό διατυπώνεται σαφώς, δεν συνιστούν ανεπαρκείς αιτιολογίες. Δηλαδή, μόνο το τι αποδείχθηκε ή δεν αποδείχθηκε είναι ανάγκη να εκτίθεται στην απόφαση πλήρως και σαφώς και όχι γιατί αποδείχθηκε ή δεν αποδείχθηκε (ΟΛΑΠ 15/2006)». Τέλος, στις υποθέσεις των ασφαλιστικών μέτρων, ο νομοθέτης, χωρίς την συνταγματική κάλυψη, αρκείται σε συνοπτική αιτιολογία (άρθρο 691 παρ.3 του ΚΠολΔ), ενώ συνοπτική αιτιολογία προέβλεπε και το ήδη καταργημένο άρθρο 756 του ΚΠολΔ στις υποθέσεις της εκουσίας δικαιοδοσίας.

Στο πλαίσιο της συζήτησης για την αναθεώρηση του Συντάγματος, όσον αφορά στο χώρο της Δικαιοσύνης, προτάθηκε από τα πολιτικά κόμματα, τα οποία έχουν και τη σχετική πρωτοβουλία, μεταξύ των άλλων, να αναθεωρηθούν οι διατάξεις του Συντάγματος οι σχετικές με τους όρους απονομής της (ρυθμίσεις για την επιτάχυνση), στις οποίες εντάσσεται και το άρθρο 93 παρ.3 για την αιτιολογία

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΣΕΛΙΔΑ 6

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Ένωση και το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ. Θα πρέπει, όμως, να παραδεχτούμε, ότι είναι πολύπλευρο το πρόβλημα της καθυστέρησης στην απονομή της δικαιοσύνης στη χώρα μας, για το οποίο οι μειωμένες απαιτήσεις δικανικής τεκμηρίωσης δεν είναι σίγουρο ότι θα οδηγήσουν απαραίτητα σε λύση, ενόψει του ότι για τη διόγκωση της δικαστικής ύλης ευθύνονται κυρίως άλλοι παράγοντες, όπως πχ η δυσλειτουργικότητα της Δημόσιας Διοίκησης.

Θεωρώ ότι η αιτιολόγηση των αποφάσεων, τουλάχιστον ως προς την ελάχιστη πρόταση, δε θα μπορούσε να παρακαμφθεί. Ωστόσο, η αιτιολόγηση με πλήρη ανάπτυξη σκεπτικού για τη μείζονα πρόταση, πράγματι θα μπορούσε να περιοριστεί στην αναφορά των διατάξεων και της ερμηνείας που έχει επικρατήσει ή υιοθετείται από τον δικαστή. Εξάλλου, για υποθέσεις με ομοιότητα πραγματικών περιστατικών η αιτιολογία έχει τυποποιηθεί στο βαθμό που οι νομικές και κοινωνικές βάσεις δεν αναθεωρήθηκαν. Μάλιστα στις ΑΠ 1689/2006 και ΑΠ 1426/2006, διατυπώνεται η άποψη ότι η έλλειψη μείζονος πρότασης, η παράλειψη δηλαδή παράθεσης των διατάξεων, στις οποίες βρίσκεται έρεισμα το αγωγικό αίτημα, δεν καθιστά την απόφαση αναίρετα, «διότι η συνταγματική επιταγή της ειδικής και εμπεριστατωμένης αιτιολόγησης [άρθρο 93 § 3 του Συντάγματος] δεν καθιερώνει ούτε επιβάλλει αντίστοιχο αναίρετικό έλεγχο». Ο δε κοινός νομοθέτης «στο πεδίο της πολιτικής δίκης προβλέπει ως λόγο αναιρέσεως την έλλειψη νόμιμης βάσης ιδίως αν η απόφαση δεν έχει καθόλου αιτιολογίες ή έχει αιτιολογίες αντιφατικές ή ανεπαρκείς σε ζήτημα που ασκεί ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης» [άρθρο 559 αρ.19 ΚΠολΔ]. Ως «αιτιολογίες» όμως νοούνται στη διάταξη αυτή μόνο οι ουσιαστικές παραδοχές, η έλλειψη, αντίφαση ή ανεπάρκεια των οποίων καθιστά ανέφικτο τον αναίρετικό έλεγχο της ορθής ή μη εφαρμογής του νόμου. Οι διατάξεις που στηρίζουν το αγωγικό αίτημα αρκεί, έστω και αν δεν μνημονεύονται στην προσβαλλόμενη απόφαση, να υφίστανται και να δικαιολογούν, βάσει των ουσιαστικών παραδοχών της, το διατακτικό της, οπότε ο Άρειος Πάγος μπορεί να τις συμπληρώσει [άρθρο 578 Κ.Πολ.Δ.], βλ. παλαιότερα, ΑΠ 387/2004, ΑΠ 354/2004, 349/1995), που δέχονται, επίσης, ότι δεν θεμελιώνεται αναίρετικός λόγος για έλλειψη νόμιμης βάσης, αν δεν υπάρχει στην απόφαση καθόλου μείζον πρόταση, δηλαδή νομικές σκέψεις στις αιτιολογίες της, εφόσον κατά τα λοιπά δεν θεωρούνται ανεπαρκείς οι παραδοχές της, με άλλα λόγια, εφόσον οι παραδοχές συμφωνούν με τον, μη αναφερόμενο αλλά εννοούμενο ως διέποντα την ένδικη σχέση, κανόνα δικαίου. Η θεωρία, αμέσως ή εμμέσως, συμφωνεί με αυτή την ερμηνεία (βλ. Γ. Μητσόπουλου, Η έλλειψη «παντελώς αιτιολογιών» της αποφάσεως ως λόγος αναίρεσεως και ο δικονομικός συλλογισμός, ΝοΒ 55.2281, Σιναιώτης η αναίρεση, 195 και εκεί παραπομπές, κατά τον οποίο η συνοπτική διατύπωση των αιτιολογιών αν θεμελιώνει το διατακτικό της απόφασης, μπορεί να θεωρηθεί επαρκής). Σημειώνεται ότι πρόσφατα η ΟΛΑΠ 8/2018 (βλ. και ΑΠ 602/2018) δέχτηκε ότι «έλλειψη νομίμου βάσεως της αποφάσεως, η οποία στοιχειοθετεί τον προβλεπόμενο από τη διάταξη του αριθμού 559 αρ. 19 ΚΠολΔ ΚΠολΔ λόγο αναίρεσεως, συντρέχει, όταν στο αιτιολογικό της αποφάσεως, που αποτελεί την ελάχιστη πρόταση του δικανικού συλλογισμού, δεν περιέχονται καθόλου ή δεν αναφέρονται με σαφήνεια, πληρότητα και χωρίς αντιφάσεις τα πραγματικά περιστατικά, στα οποία το δικαστήριο της ουσίας στήριξε την κρίση του επί ζητήματος με ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης κι έτσι δεν μπορεί να ελεγχθεί, αν στη συγκεκριμένη περίπτωση συνέτρεχαν ή όχι οι όροι του κανόνα ουσιαστικού δικαίου, που εφαρμόστηκε ή αν συνέτρεχαν οι όροι άλλου κανόνα που ήταν εφαρμοστέος αλλά δεν εφαρμόστηκε (ΟΛΑΠ 6/2006). Από την διάταξη αυτή, που αποτελεί κύρωση της παραβάσεως του άρθρου 93 παρ.3 του Συντάγματος, προκύπτει ότι ο προβλεπόμενος απ' αυτή λόγος αναίρεσεως ιδρύεται όταν στην ελάχιστη πρόταση του νομικού συλλογισμού δεν εκτίθενται καθόλου πραγματικά περιστατικά (έλλειψη αιτιολογίας), ή όταν τα εκτιθέμενα δεν καλύπτουν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται, βάσει του πραγματικού του εφαρμοστέου κανόνα δικαίου, για την επέλευση της έννομης συνέπειας που απαγγέλθηκε ή την άρνηση της (ανεπαρκής αιτιολογία) ή όταν αντιφάσκουν μεταξύ τους (αντιφατική αιτιολογία), δηλαδή όταν τα πραγματικά περιστατικά που στηρίζουν το αποδεικτικό πόρισμά της για κρίσιμο ζήτημα συγκρούονται μεταξύ τους και αλληλοαναιρούνται, αποδυναμώνοντας έτσι την κρίση της απόφασης για την υπαγωγή ή μη της ατομικής περίπτωσης στο πραγματικό συγκεκριμένο κανόνα ουσιαστικού δικαίου, που συνιστά και το νομικό χαρακτηρισμό της ατομικής περίπτωσης. Δεν υπάρχει όμως ανεπάρκεια αιτιολογιών, όταν η απόφαση περιέχει συνοπτικές αλλά πλήρεις αιτιολογίες. Εξ άλλου, το κατά νόμο αναγκαίο περιεχόμενο της ελάχιστης προτάσεως προσδιορίζεται από τον εκάστοτε εφαρμοστέο κανόνα ουσιαστικού δικαίου, του οποίου το πραγματικό πρέπει να καλύπτεται πλήρως από τις παραδοχές της αποφάσεως στο αποδεικτικό της πόρισμα, και να μην καταλείπονται αμφιβολίες. Ελλείψεις δε αναγόμενες μόνο στην ανάλυση και στάθμιση των αποδεικτικών μέσων και γενικότερα ως προς την αιτιολόγηση του αποδεικτικού πορίσματος, αν αυτό διατυπώνεται σαφώς, δεν συνιστούν ανεπαρκείς αιτιολογίες. Δηλαδή, μόνο το τι αποδείχθηκε ή δεν αποδείχθηκε είναι ανάγκη να εκτίθεται στην απόφαση πλήρως και σαφώς και όχι γιατί αποδείχθηκε ή δεν αποδείχθηκε (ΟΛΑΠ 15/2006)». Τέλος, στις υποθέσεις των ασφαλιστικών μέτρων, ο νομοθέτης, χωρίς την συνταγματική κάλυψη, αρκείται σε συνοπτική αιτιολογία (άρθρο 691 παρ.3 του ΚΠολΔ), ενώ συνοπτική αιτιολογία προέβλεπε και το ήδη καταργημένο άρθρο 756 του ΚΠολΔ στις υποθέσεις της εκουσίας δικαιοδοσίας.

Στο πλαίσιο της συζήτησης για την αναθεώρηση του Συντάγματος, όσον αφορά στο χώρο της Δικαιοσύνης, προτάθηκε από τα πολιτικά κόμματα, τα οποία έχουν και τη σχετική πρωτοβουλία, μεταξύ των άλλων, να αναθεωρηθούν οι διατάξεις του Συντάγματος οι σχετικές με τους όρους απονομής της (ρυθμίσεις για την

επιτάχυνση), στις οποίες εντάσσεται και το άρθρο 93 παρ.3 για την αιτιολογία των δικαστικών αποφάσεων. Στο πλαίσιο αυτό, διατυπώθηκαν από το ΔΣ της Ένωσής μας δύο βασικές προτάσεις, οι οποίες και τέθηκαν σε ψηφοφορία στη ετήσια Τακτική Γενική μας Συνέλευση, ήτοι η πρόταση να διατηρηθεί η διάταξη του άρθρου 93 παρ.3 του Συντάγματος ως έχει, η οποία συγκέντρωσε 224 ψήφους (ποσοστό 51,3%) και η πρόταση «Να προστεθεί στο τέλος η φράση : «ως νόμος ορίζει. Η χρήση νέων τεχνολογιών στην οργάνωση και λειτουργία των δικαστηρίων κατά την εκτέλεση του δικαιοδοτικού έργου είναι δυνατή, εφόσον δεν προσκρούει στην έννοια της δίκαιης δίκης», η οποία συγκέντρωσε 212 ψήφους (ποσοστό 48,6%). Το αποτέλεσμα αυτό δείχνει ότι υπάρχει διχογνωμία στους συναδέλφους για το εάν η αναθεώρηση της σχετικής διάταξης, θα λύσει ή θα δημιουργήσει προβλήματα. Πάντως, όπως προειπώθηκε, είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι η καθυστέρηση απονομής της πολιτικής δικαιοσύνης, οφείλεται και στην ανάγκη ειδικής και εμπεριστατωμένης αιτιολόγησης των αποφάσεων. Επομένως, ενόψει του ότι η ταχεία δίκη είναι ατομικό δικαίωμα του πολίτη έναντι του Κράτους και όχι δικαίωμα /προνόμιο του Κράτους έναντι των πολιτών, προβάλλει επιτακτική η ανάγκη εκσυγχρονισμού και εξορθολογισμού του συστήματος απονομής δικαιοσύνης για την επιτάχυνσή της, που είναι και το ζητούμενο. Είναι, όμως, απαραίτητο να αναθεωρηθεί η σχετική διάταξη, έστω και αν το κανονιστικό της βεληνικές θα είναι από πρακτικής άποψης περιορισμένο, υπό την έννοια ότι θα αποτελεί μια πανηγυρική διακήρυξη της ήδη ισχύουσας νομολογίας, ώστε να αποφευχθεί η καθυστέρηση στην πολιτική δίκη; Ή μήπως θα πρέπει, χωρίς συνταγματική αναθεώρηση, να καθοριστούν οι αναγκαίες και επαρκείς προϋποθέσεις της αιτιολογίας, μεταξύ των οποίων και η δέουσα έκτασή της, στα πλαίσια του ευρωπαϊκού και διεθνούς περιβάλλοντος, λαμβανομένων υπόψη και των ιδιοτήτων της χώρας μας;

ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ ΝΑΣΤΑ, ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΕΦΕΤΩΝ, ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ Δ.Σ. ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΙΚΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΓΕΛΩΝ, ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ

9-1-2019

ΑΓΑΠΗΤΟΙ ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΙ θέλω και πάλι να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες σε όλους σας που με την ψήφο σας με εκλέξατε τακτικό μέλος του ΔΣ της Ένωσής μας, καταλαμβάνοντας στη σειρά προτίμησης την τρίτη θέση με 823 ψήφους (η επιπλέον μία ήταν δική μου). Όπως σας είχα υποσχεθεί και προεκλογικά, δεν πρόκειται να ενταχθώ σε κάποια από τις ομάδες που υπάρχουν στο ΔΣ και εύχομαι στις επόμενες εκλογές να εκλεγούν στο ΔΣ κι άλλοι ανεξάρτητοι-μεμονωμένοι. Στόχος μου είναι (αυτό ήταν και προεκλογική μου δέσμευση) να καταργηθούν οι ομάδες και ο καθένας μας στο ΔΣ να σκέπτεται

ατομικά και να αποφασίζει συλλογικά για το καλό του συνόλου του δικαστικού σώματος και όχι να αποφασίζει ό,τι του λέει ο επικεφαλής της ομάδας.

Τώρα σχετικά με την επικείμενη αναθεώρηση άρθρων του Συντάγματος, τα οποία αφορούν τη Δικαστική Εξουσία και είχαν συμπεριληφθεί στο ερωτηματολόγιο που κληθήκατε να απαντήσετε στη Γενική Συνέλευση της ΕΝΩΣΗΣ, στις 15-12-2018, οι θέσεις μου, τις οποίες ανέπτυξα και στη Γενική Συνέλευση, είναι οι ακόλουθες:

1) Τρόπος επιλογής της ηγεσίας της Δικαιοσύνης (άρθρο 90 παρ.5 του Συντάγματος)

Η επιλογή της ηγεσίας της Δικαιοσύνης να γίνεται σε δύο στάδια.

Σε **πρώτο στάδιο**, εκτιμώ αναγκαία την προεπιλογή με μυστική ψηφοφορία από το σύνολο των ανωτάτων δικαστών του οικείου Δικαστηρίου. Ειδικότερα, οι Πρόεδροι των Ανωτάτων Δικαστηρίων της Χώρας θα πρέπει να επιλέγονται μεταξύ των αντιπροέδρων του οικείου Δικαστηρίου, με θητεία στη θέση αυτή τουλάχιστον ένα έτος. Οι Αντιπρόεδροι των Ανωτάτων Δικαστηρίων θα πρέπει να επιλέγονται μεταξύ των αρχαιοτέρων δικαστών του οικείου Δικαστηρίου από αριθμό δικαστών τετραπλάσιο του αριθμού των θέσεων που είναι κενές. Η δεσμευτική προεπιλογή των υποψηφίων από τους ανώτατους Δικαστές ενισχύει την προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργών έναντι των λοιπών λειτουργιών του Κράτους.

Σε **δεύτερο στάδιο**, η επιλογή μπορεί να γίνεται από τη Βουλή των Ελλήνων με απόλυτη πλειοψηφία ως ακολούθως: α) για την κενή θέση του Προέδρου, από έναν εκ των τριών πρώτων προεπιλεγμένων Αντιπροέδρων του Αρείου Πάγου και β) για τις κενές θέσεις των Αντιπροέδρων, από διπλάσιο αριθμό Αρεοπαγιτών από τους προεπιλεγμένους από το Σώμα του εν λόγω Δικαστηρίου. Τα ίδια να ισχύουν και για τη θέση του Εισαγγελέα του ΑΠ.

Δεν θεωρώ σωστό η προεπιλογή να γίνεται από το σύνολο του δικαστικού σώματος. **Όχι γιατί οι συνάδελφοι δεν είναι άξιοι να το πράξουν**, αλλά διότι είναι πρακτικά δύσκολο κάθε χρόνο να καλούνται όλοι οι δικαστές της χώρας να ψηφίζουν προεπιλεκτικά τον Πρόεδρο ή τον Εισαγγελέα ή τους Αντιπροέδρους του οικείου ανωτάτου Δικαστηρίου. Το πρόβλημα καθίσταται εμφανέστερο και εντονότερο, εάν αναλογιστεί κανείς ότι κατά τη διάρκεια του δικαστικού έτους, κάποιος από τους υπηρετούντες στον Άρειο Πάγο συναδέλφους μπορεί να παραιτηθεί, οπότε θα πρέπει το δικαστικό σώμα να καλείται εκτάκτως για δεύτερη ή ενδεχομένως και για τρίτη

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΣΕΛΙΔΑ 7

ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ ΝΑΣΤΑ, ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΕΦΕΤΩΝ, ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ Δ.Σ. ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΙΚΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΓΕΛΩΝ, ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ

φορά εντός του ίδιου έτους για να επιλέξει το πρόσωπο που θα καλύψει την κενή θέση. Φανταστείτε π.χ. έναν από τους κ. αρεοπαγίτες, ο οποίος είναι επιθεωρητής σε μία από τις δικαστικές περιφέρειες, να είναι και υποψήφιος τον Ιούνιο για αντιπρόεδρος του ΑΠ. Ο συγκεκριμένος αρεοπαγίτης θα κάνει πραγματική επιθεώρηση ή θα προσπαθεί να καλοπιάσει τους συναδέλφους που επιθεωρεί να τον ψηφίσουν για αντιπρόεδρο; Φρονώ λοιπόν ότι η προεπιλογή πρέπει να γίνεται από τους ανώτατους δικαστικούς λειτουργούς και όχι από το σύνολο του δικαστικού σώματος.

2) Αύξηση ορίου συνταξιοδότησης στο 70ο έτος (άρθρο 88 παρ.5)

Το όριο συνταξιοδότησης εκτιμώ ότι θα πρέπει να είναι ενιαίο για όλους τους Δικαστές στο 67ο έτος, με προαιρετική αύξηση στο 70ο έτος, υπό τον διττό όρο αφενός της κλιμακωτής εφαρμογής του μέτρου τα τρία πρώτα χρόνια και αφετέρου, σε περίπτωση αποχώρησης πριν από το 70ο έτος, να μην θίγονται τα ώριμα συνταξιοδοτικά τους δικαιώματα. Η εξασφάλιση των ανώτατων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων στο όριο των 67 ετών για όλους τους δικαστικούς λειτουργούς κατοχυρώνει το δικαίωμα όλων των συναδέλφων να αποχωρήσουν ευπρεπώς από την υπηρεσία τους, έχοντας προσφέρει έως και 40 έτη αδιάλειπτου εργασιακού βίου, χωρίς να υποστούν μια ταπεινωτική μείωση της συντάξεώς τους. Από την άλλη μεριά, δεν πρέπει να παραγνωρίζουμε ότι το προσδόκιμο όριο ζωής έχει ανέβει και κάποιοι συνάδελφοι έχουν και τη σωματική ρώμη και τις πνευματικές αντοχές να ανταπεξέλθουν στο επίπονο έργο της θεραπείας της Δικαιοσύνης. Για τους ανθρώπους αυτούς που έχουν τη διάθεση να συνεχίσουν να προσφέρουν με συνέπεια στο χώρο μας, θεωρώ ότι θα πρέπει να τους δίνεται η δυνατότητα να εξακολουθήσουν να προσφέρουν το δικαστικό τους έργο. Η εκμετάλλευση της τεράστιας εμπειρίας τους μέχρι και τρία επιπλέον έτη μόνο οφέλη μπορεί να έχει τόσο για το Κράτος, όσο και για τη συνέχεια της νομολογίας μας.

3) Απαγόρευση συμμετοχής συνταξιούχων δικαστικών σε άλλες θέσεις επί 2ετία μετά την αποχώρηση (άρθρο 89).

Ο Δικαστικός Λειτουργός, για να αποσειεί κάθε υπόνοια μεροληψίας που μπορεί να επιφυλάξει σε τμήμα της κοινωνίας μας, θα πρέπει, τουλάχιστον επί μια 2ετία μετά την αποχώρησή του από το δικαστικό Σώμα, να μη μπορεί να φέρει κάποια από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 56 παρ. 3 του Συντάγματος ιδιότητες, ούτε να δύναται να καταλάβει θέση σε Ανεξάρτητες Αρχές που δεν προβλέπονται από το Σύνταγμα (να έχει όμως τη δυνατότητα συμμετοχής στις προβλεπόμενες από το Σύνταγμα Ανεξάρτητες Αρχές). Ο περιορισμός αυτός προστατεύει το κύρος του δικαστικού λειτουργού ως ατομική οντότητα, αλλά και τον ίδιο το θεσμό της Δικαιοσύνης.

4) Κατάργηση Μισθοδικείου. Αρμοδιότητα επίλυσης διαφορών από το Α.Ε.Δ.

Το Μισθοδικείο πρέπει να καταργηθεί. Η ύπαρξή του με αντικείμενο την επίλυση των μισθολογικών μας διαφορών και μόνο, δίνει στην κοινωνία ένα λάθος σήμα ιδιοτελούς προσπάθειας διατήρησης των κεκτημένων και περαιτέρω συνιστά αμφισβήτηση της αμεροληψίας των Δικαστών. Οι μισθολογικές μας διαφορές μπορούν κάλλιστα να επιλύονται αξιόπιστα από το Α.Ε.Δ., όπως όλες οι υπόλοιπες διαφορές των πολιτών.

5) Κατάργηση του διάχυτου Συνταγματικού ελέγχου των νόμων .

Ο συνταγματικός έλεγχος των νόμων θα πρέπει να είναι διάχυτος, όπως συμβαίνει μέχρι σήμερα. Δεν θα πρέπει να στερηθεί από τον κάθε Δικαστή το δικαίωμα να κρίνει αν μία διάταξη νόμου είναι σύμφωνη με τις επιταγές του Συντάγματος ή του Ευρωπαϊκού Δικαίου. Η επεξεργασία της συνταγματικότητας των νόμων, αρχικά από τους πρώτους βαθμούς της δικαιοσύνης, έχει αποδειχθεί ότι προάγει το διάλογο, εμπλουτίζει τη νομολογιακή φαρέτρα και καθιστά το επίμαχο ζήτημα ώριμο, τόσο νομικά, όσο και κοινωνικά, ώστε σε μεταγενέστερο χρόνο το ζήτημα να κριθεί ουσιαστικά και αυθεντικά από το ανώτατο δικαστήριο. Η ύπαρξη Συνταγματικού Δικαστηρίου θεωρώ ότι ενδεχομένως μπορεί να προσφέρει μια αμεσότερη επίλυση των συνταγματικών ζητημάτων, όμως τούτο γίνεται σ' ένα στενό νομικό πλαίσιο, χωρίς να αφουγκραζόμαστε επαρκώς τον παλμό της κοινωνίας, που καθημερινά αναδεικνύει νέες εκφάνσεις των προβλημάτων. Άλλο ζήτημα είναι η πιλοτική δίκη που εφαρμόζεται ήδη με επιτυχία στο ΣτΕ και θα μπορούσε να εφαρμοσθεί και στον ΑΠ .

6) Ρύθμιση για την επιτάχυνση. Εισαγωγή ηλεκτρονικών τεχνολογιών. Κατά προτεραιότητα εκδίκαση των υποθέσεων. Δυνατότητα εκδίκασης απευθείας ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Σε δεύτερο βαθμό να εκδικάζονται οι υποθέσεις από πολυμελή σύνθεση.

Όλα τα ανωτέρω δεν αποτελούν θέματα συνταγματικής αναθεώρησης και πρέπει να ρυθμίζονται από τον κοινό νομοθέτη.

7) Έκφραση γνώμης από τους Δικηγορικούς Συλλόγους ενώπιον του Α.Δ.Σ. για την υπηρεσιακή κατάσταση των δικαστικών λειτουργών.

Η θεσμοθέτηση «γνωμοδότησης» από τους Δικηγορικούς Συλλόγους για την υπηρεσιακή κατάσταση των δικαστικών λειτουργών θεωρώ ότι αποτελεί σοβαρό πλήγμα της δικαστικής ανεξαρτησίας και τροχοπέδη στην ορθή αξιολόγηση του δικαστικού έργου από το Α.Δ.Σ. Όταν κάθε φορά ένας στους δυο διαδίκους δικαιώνεται στην κρίση ενός δικαστή, διερωτώμαι με ποιο εχέγγυο αμεροληψίας, το Ανώτατο

8) Κατάργηση της Στρατιωτικής Δικαιοσύνης (άρθρο 96 παρ 4,5)

Σήμερα τα στρατιωτικά δικαστήρια είναι ανεξάρτητα δικαστήρια που λειτουργούν με τις εγγυήσεις του Συντάγματος και της ΕΣΔΑ και ασφαλώς δεν έχουν καμία σχέση με αυτά που λειτουργούσαν σε ανώμαλες περιόδους της ιστορίας μας.

Η αναγκαιότητα της ύπαρξής τους βασίζεται α) σε ιστορικούς λόγους, αλλά και σε λόγους εξειδίκευσης για τις ιδιαίτερες υποθέσεις των ενόπλων δυνάμεων, β) στο γεγονός ότι είναι τα μόνα ειδικά ποινικά δικαστήρια στη χώρα, η εμπειρία των οποίων θα μπορούσε να αξιοποιηθεί από την πολιτεία για ενδεχόμενη, στο μέλλον, αυτονόμηση της ποινικής από την αστική δικαιοσύνη και γ) στην ελάφρυνση των Κοινών ποινικών δικαστηρίων από χιλιάδες ποινικές υποθέσεις, που άλλως θα υπάγονταν σ' αυτά και θα απαιτείτο πρόσθετη υλικοτεχνική, γραμματειακή και κτιριακή υποδομή.

9) Κατάργηση της παρέμβασης του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στις προαγωγές και τα πειθαρχικά των δικαστών με παραπομπή της υπόθεσης στην ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου Λειτουργών (άρθρα 90 παρ. 3 και 91 παρ. 1 και 3 Συντ.).

Η άσκηση πειθαρχικού ελέγχου εκ μέρους του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καθώς και το δικαίωμα του ίδιου, όταν διαφωνεί με την κρίση Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, σχετικά με την προαγωγή, τοποθέτηση μετάθεση, απόσπαση και μετάταξη δικαστικού λειτουργού, να παραπέμπει το ζήτημα στην Ολομέλεια του οικείου Ανωτάτου Δικαστηρίου, επιβάλλεται να καταργηθούν για λόγους ανεξαρτησίας της Δικαιοσύνης. Η ανάμιξη του Υπουργού Δικαιοσύνης στη διαδικασία υπηρεσιακής εξέλιξης των δικαστικών λειτουργών, δημιουργεί ρήγμα στη θεμελιώδη αρχή της διάκρισης των εξουσιών, διευκολύνει τον έλεγχο της δικαστικής από την εκτελεστική εξουσία και προκαλεί την εντύπωση προσωπικής αντιπαράθεσης του Υπουργού με τον κρινόμενο δικαστικό λειτουργό ή ενδεχομένως και συγκάλυψής του από τα αρμόδια πειθαρχικά όργανα του Αρείου Πάγου. Ο επανέλεγχος των αποφάσεων του ΑΔΣ σχετικά με την υπηρεσιακή εξέλιξη των δικαστικών λειτουργών μπορεί να επιτευχθεί με την αναγνώριση δικαιώματος παραπομπής του υπηρεσιακού ζητήματος στην Ολομέλεια του οικείου ανώτατου δικαστηρίου από τον Πρόεδρό του και την ταυτόχρονη κατάργηση του δικαιώματος του Υπουργού της Δικαιοσύνης.

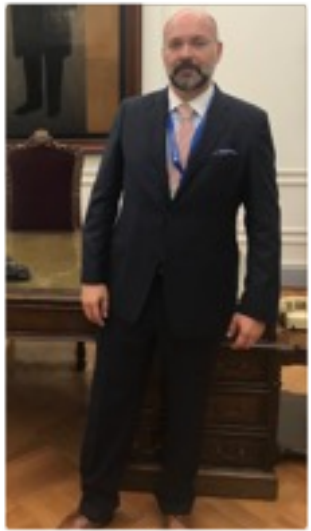
10) Απεργία όχι, μόνο διακοπή συνεδριάσεων και μόνο περιορισμένου χρόνου.

11) Αιτιολογία αποφάσεων. Η διάταξη να παραμείνει ως έχει. Εδώ σχολιάζω δυσμενώς τις αποφάσεις που έχουν πλήρη αιτιολογία. Σκεφθείτε τι θα λένε αν δεν έχει η απόφαση πλήρη αιτιολογία. Δεν γράφω περισσότερα.

Τέλος σχετικά με τη διαδικασία διαμόρφωσης της πρότασης της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων επί των θεμάτων της συνταγματικής αναθεώρησης κατά το σκέλος που αφορούν τη Δικαιοσύνη, **οφείλω να σας ενημερώσω ότι στην τελευταία Συνεδρίαση του ΔΣ** πριν από τη Γενική Συνέλευση, αρχικά ψήφισα, όπως και άλλα μέλη του ΔΣ, η απόφαση να ληφθεί από το ΔΣ, θεωρώντας ότι υπάρχει επαρκής νομομοιοποιητική βάση προς τούτο και καθένας μας θα μπορούσε να διαμορφώσει μια άποψη κοντά στη βούληση της πλειοψηφίας των συναδέλφων με προσωπικές επαφές που θα επεδίωκε μαζί τους. Η θέση αυτή απορρίφθηκε με οριακή πλειοψηφία οκτώ ψήφων έναντι επτά. Στη συνέχεια ακολούθησε ψηφοφορία, για να επιλεγεί το μέσο μέσο του οποίου θα καλείτο να εκφραστεί το δικαστικό σώμα, και συγκεκριμένα **ανάμεσα στην Ηλεκτρονική Ψηφοφορία και στην ΓΣ**. Εγώ προσχώρησα στη δεύτερη άποψη με το σκεπτικό ότι: **α)** η ψηφοφορία στη Γενική Συνέλευση έχει τη δυνατότητα να είναι περισσότερο αντιπροσωπευτική από την ηλεκτρονική ψηφοφορία και **β)** αρκετοί μεν συνάδελφοι δεν κάνουν χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, ενώ έχω επιφυλάξεις και για τη διασφάλιση της μυστικότητας της ψηφοφορίας. Στη Γενική Συνέλευση οι συνάδελφοι ψήφισαν, αφού προηγουμένως άκουσαν τις θέσεις των μελών του ΔΣ και όσων άλλων συναδέλφων που θέλησαν να πάρουν το λόγο, για να εκφράσουν τις απόψεις τους. Το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας της Γ.Σ. είναι απολύτως σεβαστό εκ μέρους μου και ως μέλος του ΔΣ οφείλω να το υποστηρίξω, ανεξάρτητα αν σε 1-2 ερωτήματα έχω άλλη άποψη. Στο ΔΣ πρέπει τα μέλη να λειτουργούν ενωτικά και όχι διχαστικά.

Τέλος, **μια ενημέρωση** ως προς τον τρόπο λειτουργίας του ΔΣ της Ενώσεως. Με **χαρά** παρατηρώ ότι στο ΔΣ σε κρίσιμα ζητήματα, εάν εξαιρέσουμε ελάχιστες περιπτώσεις, διαμορφώνονται απόψεις και λαμβάνονται αποφάσεις, οι οποίες **δεν ταυτίζονται με στενά ομαδικά κριτήρια**. Επίσης να σας ενημερώσω ότι το 80% και παραπάνω των αποφάσεων που έχουν ληφθεί μέχρι και σήμερα ήταν ομόφωνες. Αυτό δείχνει ότι επικρατεί στο ΔΣ πνεύμα καλής συνεργασίας μεταξύ όλων των μελών του και **εύχομαι να διατηρηθεί και στο μέλλον**, αρκεί το **ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ** να αποδέχεται και απόψεις των μελών της μειοψηφίας και όχι μόνο της πλειοψηφίας, γιατί δεν έχουμε τίποτα να χωρίσουμε και όλοι μας αγωνιζόμαστε για το καλό του συνόλου των συναδέλφων.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΩΣΤΑ ΚΟΥΚΟΥΛΗ

«ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΚΙ ΕΝΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ»

Κανονικά, σήμερα ο Κώστας θα είχε ξυπνήσει το πρωί ενθουσιασμένος για τη συνάντησή σας. Του άρεσε πάντα να συνομιλεί μαζί σας και να ανταλλάσσετε απόψεις. Θα είχε φέρει μαζί του από τη Θεσσαλονίκη το γκρι κοστούμι του, θα είχε φορέσει την κόκκινη γραβάτα του, ένα μαντιλάκι – ποσέτ στο σακάκι του, το μαύρο παλτό του και λογικά, επειδή πλησιάζουν γιορτές, θα είχαμε έρθει μαζί στην Αθήνα, παρέα και με τα παιδιά μας. «Τους λεβέντες μου», όπως έλεγε. Όταν τελείωνε η συνάντηση, θα βρισκόμασταν όλοι μαζί σε κάποια χριστουγεννιάτικη γιορτή ή θα κάναμε βόλτες στη στολισμένη Αθήνα.

Κανονικά...

Φαίνεται στη ζωή η λέξη «κανονικά» έχει μια πολύ πιο ευρεία έννοια απ' αυτή που φανταζόμαστε. Στην περίπτωση του Κώστα η λέξη «κανονικά» έπαψε να

υφίσταται στο λεξιλόγιό μας από τη μέρα που μάθαμε τα σοκαριστικά νέα για την ασθένειά του. Μόλις πριν από επτά μήνες. Επτά μήνες, που ξέρετε όλοι ότι, ο Κώστας πάλεψε με απίστευτη ορμή να αντέξει τον πόνο, την αδυναμία, τις αλλαγές στο σώμα, το μυαλό του, την ψυχή του, την ίδια την απειλή του θανάτου. Θα ήθελα να σας εκμυστηρευτώ ότι σ' αυτούς τους επτά μήνες δεν μιλήσαμε ποτέ γι' αυτήν την απειλή. Όπως, επίσης, δεν μιλήσαμε ποτέ για «αδικία». Ο Κώστας, που ήταν γεννημένος για να γίνει δικαστής, δεν θα επέτρεπε ποτέ στον εαυτό του να χρησιμοποιήσει αυτή τη λέξη.

Για τον Κώστα, για τον άντρα μου, η ισότητα των ανθρώπων στη ζωή και στο θάνατο ήταν μια αδιαπραγμάτευτη αξία. «Αδικο για μένα και δίκαιο για ποιον;» μου είπε κάποια στιγμή, όταν πήγα να ξεκινήσω μια σχετική συζήτηση.

Όμως τον Κώστα τον γνωρίζετε. Ήταν φίλος με πολλούς από εσάς. Τον ψηφίσατε στη Διοίκηση της Ένωσης, χωρίς μάλιστα εκείνος, λόγω της ασθένειάς του, να καταφέρει να διεξάγει τον προεκλογικό αγώνα που ήθελε. Του δείξατε έμπρακτα την αγάπη και την υποστήριξή σας σ' αυτό το αδιανόητα δύσκολο τελευταίο επτάμηνο της ζωής του. Του δείξατε ή μάλλον δείξατε σε εμένα και τα παιδιά του τον θαυμασμό σας για μια προσωπικότητα που χάθηκε τόσο πρόωρα.

Όσο ζούσε ο Κώστας με έκανε να νιώθω καθημερινά περήφανη για τον άνθρωπο που ήταν.

Μετά το θάνατό του η αγάπη και η υποστήριξή σας μου έδειξαν ότι νιώθετε κι εσείς το ίδιο.

Ομολογώ ότι ένιωσα αμήχανα όταν έμαθα ότι συμβάλατε όλοι όχι μόνον ηθικά αλλά και υλικά για την ενίσχυση της οικογένειάς μας. Δεν μπορώ όμως να μην σας πω ότι ένιωσα και απέραντη ευγνωμοσύνη. Ένα σημάδι ότι δεν είμαστε μόνοι. Ότι τα παιδιά μας, ο Κύρος και ο Γιώργης, μπορεί να μεγαλώσουν χωρίς τον πατέρα τους, έχουν όμως σπουδαίους ανθρώπους δίπλα τους, που θα τους υποστηρίζουν σε όλη τους τη ζωή. Κι αυτό είναι κάτι που θα ήθελα να ξέρουν ότι είναι «κανονικό» στη ζωή..

Σας ευχαριστώ εκ μέρους της οικογένειάς μας.

Αθανασία Σαρρή

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΚΩΣΤΑ ΚΟΥΚΟΥΛΗ

Είναι όλοι εδώ, ο Χριστόφορος ο Νίκος ο Χρήστος, η Μαρία, η Δέσποινα, η άλλη Μαρία, ο Στέφανος,...ολοι ...και αυτοί που μπόρεσαν να έρθουν και αυτοί που δεν μπόρεσαν.

Είναι όλοι εδώ, Κώστα

Ο Κώστας Κούκουλης εισήλθε στο Δικαστικό Σώμα το έτος 2006 μετά από μια επιτυχημένη καριέρα δικηγόρου συνεχίζοντας την παράδοση του αγαπημένου του πατέρα που χάθηκε και αυτός πριν λίγες ημέρες. Ο Κώστας υπηρέτησε στα Πρωτοδικεία Αθηνών, Ξάνθης, Σερρών, Κατερίνης και Θεσσαλονίκης. Με μεταπτυχιακό τίτλο στον τομέα Αστικού, Δικονομικού και Εργατικού Δικαίου του ΑΠΘ και Υποψήφιος Διδάκτορας Εργατικού Δικαίου ο Κώστας πολύ συντομα ξεχώρισε για τις ικανότητές του. Άσκησε τα καθήκοντα Ειδικού Ανακριτή Ναρκωτικών και Δικαστικών Συνδρομών στο Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης και το έτος 2017 διετέλεσε μέλος της ελληνικής ομάδας διαπραγμάτευσης στη EUROJUST για την υπογραφή της πρώτης Συμφωνίας Σύστασης Κοινής Ομάδας Έρευνας από την Ελλάδα και ακολουθώς μετείχε ως Προϊστάμενος - Εκπρόσωπος του Ελληνικού Κράτους στην Ομάδα αυτή. Τα τελευταία χρόνια εκπροσωπούσε την Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων σε διεθνή fora. Το έτος 2016 εκλέχθηκε μέλος της Εξελεγκτικής Επιτροπής της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων και το 2018 μέλος του ΔΣ και αναπληρωτής υπεύθυνος οικονομικών

Δυσκολευόμαστε να συνειδητοποιήσουμε τι συμβαίνει σήμερα και όσο και να απωθούσαμε με τη σκέψη μας τέτοια ημέρα τελικά δεν το αποτρέψαμε.

Φαντάζει άδικο τόση αγάπη να μην μπόρεσε να σε προστατεύει Κώστα

Ίσως γιατί ο προορισμός σου δεν ήταν μόνον να δεχτείς την αγάπη όλων μας.

Ήταν κάτι άλλο μεγαλύτερο

Αυτό που εσύ έβγαλες από την δική σου ψυχή βαδίζοντας σε δύσκολα μονοπάτια και προσέφερες με γενναιοδωρία στον καθένα μας

Κώστα μας έδωσες

τον δικαστή που μπορεί να έχει σθένος, ήθος και γνώση ενωμένα με το πάθος για την αλήθεια αλλά και την επιείκεια.

τον επιστήμονα που θέλει και επειδή θέλει μπορεί να προχωρήσει τα πράγματα πιο πέρα

τον συνάδελφο που ενώνει και συνθέτει

τον σύντροφο και τον πατέρα που αγαπάει και προστατεύει

τον άνθρωπο που πορεύεται με αξιοπρέπεια και πολιτισμό στην καθημερινότητα και με ταπεινότητα, χαμόγελο και καλοσύνη διαχειρίζεται το συνομιλητή του.

τον άντρα που με καρτερικότητα και θάρρος αναμετρείται στα ίσα με την μοίρα

Τελικά αυτός ήταν ο προορισμός σου Κώστα,

η παρακαταθήκη σου που αφήσες στη αγαπημένη σου Νεσσυ και στα αγόρια σου.

η προσφορά σου σε όλους εμάς τους υπόλοιπους.

Η Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων σε αποχαιρετά με οδύνη και όλοι μας κρατάμε το χέρι της Νέσσυς και των αγοριών

Και τώρα Κώστα οι λέξεις τελειώνουν, αλλά να ξέρεις ότι δεν τελειώνουν οι σκέψεις

Φίλε, θα βάζω μουσικές για σένα για να χεις στο ταξίδι σου. Με καταλαβαίνεις εσύ...

Παναγιώτης Λυμπερόπουλος

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΩΣΤΑ ΚΟΥΚΟΥΛΗ

Εισήλθε στο Δικαστικό Σώμα το έτος 2006 και υπηρέτησε στα Πρωτοδικεία Αθηνών, Ξάνθης, Σερρών, Κατερίνης και Θεσσαλονίκης. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου στον τομέα Αστικού, Δικονομικού και Εργατικού Δικαίου του ΑΠΘ και Υποψήφιος Διδάκτορας Εργατικού Δικαίου. Έχει διατελέσει Πρόεδρος του Συλλόγου Μεταπτυχιακών Φοιτητών Νομικής του ΑΠΘ τη διετία 1997 – 1998. Σήμερα ασκεί τα καθήκοντα Ειδικού Ανακριτή Ναρκωτικών και Δικαστικών Συνδρομών στο Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης. Το έτος 2017 διετέλεσε μέλος της ελληνικής ομάδας διαπραγμάτευσης στη EUROJUST με τη γαλλική αντιπροσωπεία για την υπογραφή της πρώτης Συμφωνίας Σύστασης Κοινής Ομάδας Έρευνας από την Ελλάδα και ακολουθώς μετείχε ως Προϊστάμενος - Εκπρόσωπος του Ελληνικού Κράτους στην πρώτη Κοινή Ομάδα Έρευνας με τις ανακριτικές Αρχές της Γαλλικής Δημοκρατίας. Το έτος 2016 εκλέχθηκε μέλος της Εξελεγκτικής Επιτροπής της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων. Μετείχε στην αποστολή της Ένωσης στη συνεδρίαση της Διεθνούς Ένωσης Δικαστών στη Χιλή το καλοκαίρι του 2017. Το 2018 εκλέγεται στο Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης και στη συνέχεια στη θέση του αναπληρωτή Υπεύθυνου Διαχείρισης Οικονομικών.

ΕΓΓΡΑΦΗ ΜΕΛΟΥΣ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΜΕ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ - ΔΕΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΗΣ

Η εσωτερική λειτουργία της συνδικαλιστικής οργάνωσης δεν εξαντλείται στην καταστατική τάξη της. Τουναντίον, προϋποθέτει την ενεργό συμμετοχή των εργαζομένων στις υποθέσεις της, ως πρωταρχικό στοιχείο της δύναμής της 1. Έτσι, ο ν. 1264/1982, θέτει, στο αρ. 7, τους ουσιαστικούς όρους του δικαιώματος εγγραφής νέων μελών στην συνδικαλιστική οργάνωση, αλλά, και του δικαιώματος δικαστικής προστασίας τους, στην περίπτωση άρνησής της, ρητής ή σιωπηρής 2.

Ειδικότερα, κατά το αρ. 7 παρ. 6 ν. 1264/1982, «Εάν το αρμόδιο να αποφασίσει την εγγραφή όργανο της συνδικαλιστικής οργάνωσης απορρίψει την αίτηση ή μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή της για πρωτοβάθμια οργάνωση και Εργατικό Κέντρο και σε δύο μήνες για Ομοσπονδία και τριτοβάθμια οργάνωση δεν έχει γνωστοποιηθεί απόφαση του οργάνου για αποδοχή ή απόρριψη της αίτησης στον αιτούντα, αυτός έχει δικαίωμα να προσφύγει στο αρμόδιο Ειρηνοδικείο και να ζητήσει την εγγραφή, κατά τη διαδικασία των άρθρων 663 και επ. του Κ.Πολ.Δ. Ο εργαζόμενος ή η οργάνωση, από την κοινοποίηση της απόφασης του ειρηνοδικείου που διατάζει την εγγραφή, γίνεται χωρίς άλλη διατύπωση μέλος της αντίστοιχης οργάνωσης. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει ως ασφαλιστικό μέτρο την προσωρινή εγγραφή του αιτούντα, ύστερα από αίτησή του».

Πρόκειται για ενοχική υπόθεση της αμφισβητούμενης διαδικασίας και ειδική, ex legge,

Συνέχεια στη επόμενη σελίδα...

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΣΕΛΙΔΑ 9

περίπτωση καταδίκης του εναγόμενου – διατεινόμενου οφειλέτη κατά το ουσιαστικό Δίκαιο - συνδικαλιστικού σωματείου σε δήλωση βούλησης **3** αποδοχής εγγραφής του ενάγοντα – δανειστή - εργαζόμενου στη δύναμή της, με σημαντικές διαδικαστικές αποκλίσεις από την αγωγή του αρ. 949 ΚΠολΔ, που εφαρμόζεται, αντίστοιχα, στα κοινά σωματεία **4**. Καθ' ύλην αρμοδιότητα απονέμεται, ήδη, κατά το αρ. 17 παρ. 4 πΚΠολΔ, όπως το άρθρο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 8 παρ. 2 ν. 2145/93, αναριθμήθηκε από παρ. 3, με το αρ. 6 παρ. 5 ν.4055/2012 και αντικαταστάθηκε εκ νέου από το άρθρο 1 άρθρο πρώτο παρ. 2 ν. 4335/2015, στο Μονομελές Πρωτοδικείο της περιφέρειας της συνδικαλιστικής οργάνωσης, κατ'αρ. 25 ΚΠολΔ, το οποίο δικάζει κατά την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών, κατ'αρ. 663 επ. πΚΠολΔ, ήδη, περιουσιακή – εργατική διαφορά, κατά τα αρ. 614 παρ. 3, 621 ΚΠολΔ **5**.

Ενεργητικά νομιμοποιούμενος στην άσκηση της είναι κάθε πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, το οποίο έχει τα προβλεπόμενα, στον ν. 1264/1982 και στο καταστατικό της συνδικαλιστικής οργάνωσης, προσόντα για εγγραφή ως μέλους της **6** και του οποίου η αίτηση εγγραφής σε πρωτοβάθμια ή υπερκείμενη συνδικαλιστική οργάνωση, απορρίφθηκε ρητά ή σιωπηρά, με την άπρακτη πάροδο μηνός ή διμήνου, εφόσον πρόκειται για πρωτοβάθμια οργάνωση και Εργατικό Κέντρο είτε Ομοσπονδία και τριτοβάθμια οργάνωση, αντίστοιχα. Έτσι, η άρνηση της συνδικαλιστικής οργάνωσης να εγγράψει το δικαιούμενο ενάγοντα μέλος της, αποτελεί πρόσθετο, ειδικό, στοιχείο νομιμότητας της αγωγής **7**, επί παραλείψεως επικλήσεως της οποίας απορρίπτεται αυτή, αυτεπαγγέλτως, λόγω της νομικής αοριστίας της **8**- κατά την νομολογία δε, για παραβίαση της εγγράφου προδικασίας των αρ. 111, 216, 591 ΚΠολΔ **9** - η οποία δεν θεραπεύεται ούτε με τις προτάσεις, ούτε με παραπομπή σε αποδεικτικά μέσα **10**. Αντίθετα, επίκληση της αρνήσεως εγγραφής του ενάγοντα, χωρίς περαιτέρω εξειδίκευσή της σε ρητή ή τεκμαιρόμενη τέτοια, λόγω απράκτης παρόδου της νόμιμης προθεσμίας απάντησής της, αφορά σε πραγματική – ποσοτική αοριστία, η οποία συμπληρώνεται απεριόριστα **11**, έστω, και καθ' υπόδειξη του Δικαστηρίου, κατ'αρ. 236, 591 ΚΠολΔ **12**, ενώ, στην εξαιρετική περίπτωση κατά την οποία ασκηθεί διαρκούσης της προθεσμίας απάντησεως της αιτήσεως εγγραφής του ενάγοντα στην συνδικαλιστική οργάνωση, λόγω της τομής που επιφέρει η αγωγή στον χρόνο **13**, απορρίπτεται ως πρόωρη **14**. Αυτονόητα, απευθύνεται κατά του συνδικαλιστικού σωματείου, όπως νόμιμα εκπροσωπείται, και ουχι κατά των μελών της διοίκησής του.

Ο ενάγων, περαιτέρω, για την πληρότητα της ιστορικής βάσης της αγωγής του, απαιτείται να εξειδικεύσει τις ουσιαστικές προϋποθέσεις συμμετοχής του στην εναγόμενη οργάνωση και την άρνηση της τελευταίας, όπως λ.χ. την, πλέον του διμήνου, απασχόλησή του στην επιχείρηση, την ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως εγγραφής, την ρητή απόρριψή της ή την άπρακτη πάροδο της νόμιμης προθεσμίας απάντησης κ.ο.κ., προκειμένου να δικαιολογήσει το διττό αίτημά του, που συνίσταται αφενός στο αναγνωριστικό του δικαιώματος εγγραφής του στην συνδικαλιστική οργάνωση, κατ'αρ. 70 ΚΠολΔ, και στο καταψηφιστικό καταδίκης σε δήλωση αποδοχής της, κατ'αρ. 949 ΚΠολΔ **15**, Παρά την θεμελίωση της σχετικής αγωγής στο αρ. 949 ΚΠολΔ, επίκληση του εννόμου συμφέροντος του ενάγοντα για εγγραφή του στην εναγόμενη οργάνωση δεν απαιτείται, εφόσον θεωρείται πρόδηλο, στην περίπτωση που πληρεί τις ουσιαστικές προϋποθέσεις **16**, κατά τον ν. 1264/1982.

Για την εκδίκαση της αγωγής ισχύουν τα εξής: α. δεν υπόκειται σε τέλος δικαστικού ενσήμου, κατά το αρ. 71 ΕισινΚΠολΔ **17**, παρά το καταψηφιστικό αίτημά της, β. η προθεσμία κλητεύσεως των διαδίκων είναι 30 ημέρες και αν ο διάδικος που καλείται διαμένει στο εξωτερικό ή είναι αγνωστος διαμονής, 60 ημέρες πριν την συζήτηση, κατ'αρ. 591 ΚΠολΔ, γ. οι διάδικοι παρίστανται υποχρεωτικά με πληρεξούσιο Δικηγόρο, κατ'αρ. 94 ΚΠολΔ **18**, δ. η κατάθεση προτάσεων είναι υποχρεωτική, κατ'αρ. 115 παρ. 3 ΚΠολΔ, ε. αν δεν εμφανισθεί στο ακροατήριο κάποιος διάδικος ή εμφανισθεί και δεν λάβει μέρος στη συζήτηση, η διαδικασία προχωρεί σαν να ήταν όλοι παρόντες, κατ'αρ. 621 παρ. 2β ΚΠολΔ **19** και στ. κατά το ειδικό, έννομο συμφέρον που απονέμει το αρ. 4 παρ. 3β ν. 1264/1984 στις συνδικαλιστικές οργανώσεις είναι δυνατή η υποκειμενική διεύρυνση των ορίων της δίκης, με παρέμβασή της υπέρ διαδίκου – μέλους της **20**, μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης, η οποία και ασκείται, κατ'αρ. 591 παρ. 1β ΚΠολΔ και επί ποινή απαραδέκτου, μόνο με δικόγραφο, που κατατίθεται στην γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η δίκη και επιδίδεται στους διαδίκους τουλάχιστον 10 ημερες πριν απο την συζήτηση **21**.

Τέλος, ενόψει του αρ. 7 παρ. 6 εδ β' ν. 1264/1982 **22**, περί άμεσων αποτελεσμάτων της απόφασης που δέχεται την προσφυγή από κοινοποιήσεώς της στην εναγόμενη οργάνωση «χωρίς άλλη διατύπωση» **23**, στασιάζεται αν διαλαμβάνεται υποχρεωτικά διάταξη καταδίκης της συνδικαλιστικής οργάνωσης σε δήλωση αποδοχής της αιτήσεως εγγραφής του ενάγοντα, η οποία, κατά τη μάλλον ορθότερη γνώμη, ένεκα της ρητής νομοθετικής πρόβλεψης, πλεονάζει **24**. Για τον ίδιο λόγο, εξάλλου, είναι περιττή και διάταξη προσωρινής εκτελεστότητας **25** της απόφασης **26**, τα αποτελέσματα της οποίας άρχονται ex legge από κοινοποιήσεως και χωρίς την αναμονή τελεσιδικίας της, κατ' απόκλιση του αρ. 949 ΚΠολΔ **27**. Έτσι, η κοινοποίηση της απόφασης που δέχεται την αγωγή του ενάγοντα, πλέον, μέλους, αναπληρώνει την ελλείπουσα δήλωση αποδοχής εγγραφής του στη δύναμη της συνδικαλιστικής οργάνωσης, η οποία μπορεί να ανατραπεί και με επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση **28**, κατ'αρ. 152 επ. ΚΠολΔ, κατόπιν ασκήσεως, τακτικού ή έκτακτου, ενδίκου μέσου. Σημειώνεται ότι είναι δυνατή και η προσωρινή εγγραφή του αιτούντα με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων **29**, ενώ, και η συστηματική άρνηση της εναγόμενης συνδικαλιστικής οργάνωσης να εγγράψει μέλη, θεσπίζεται ως ειδικός λόγος έκπτωσης της διοίκησής της, κατά το αρ. 7 παρ. 7 του ν. 1264/1982.

1. Κουκιάδης, Εργατικό Δίκαιο – Συλλογικές Εργασιακές σχέσεις, Εκδ. Σάκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 1997, σ. 155
2. εγγ. Λεβέντης, Συλλογικό Εργατικό Δίκαιο, Αθήνα, 1996, ο ίδιος, Προστασία συνδικαλιστικών στελεχών, γνμδ με Κεραμέα, ΔΕΝ 51.422, ο ίδιος, Περί της συνταγματικής προστασίας της αρνητικής συνδικαλιστικής ελευθερίας, ΕΕΔ 30.1947 επ., ο ίδιος, Συμμετοχή σε περισσότερα του ενός σωματεία ΔΕΝ 39.593., Ντάσιος, Εργατικό Δικονομικό Δίκαιο, Εκδόσεις Γραφή, Βόλος, 1995.
3. Λεβέντης, Συλλογικό Εργατικό Δίκαιο, Αθήνα, 1996, σ. 162, Ντάσιος, ό.π., σ. 261.
4. Νικολόπουλος σε Κεραμέα/Κονδύλη/Νίκα, ΕρμΚΠολΔΠ, άρθρο 949, αρ. 2, σ. 1829 – 1830, μ.π.π.
5. όπως το ΒΙΒΛΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΠολΔ, αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 άρθρο τέταρτο ν. 4335/2015
6. Βλαστός, Αστικά σωματεία, συνδικαλιστικές επαγγελματικές και εργοδοτικές οργανώσεις, 1999, σ. 180 – 181.
7. Νίκας, Πολιτική Δικονομία ΙΙ, Σάκουλας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2005, σ. 137, ο ίδιος, περί την συνταγματικότητα αντίστοιχων διατάξεων, Αρμ.2004.332.
8. Μακρίδου Κ., Η αόριστη αγωγή και οι δυνατότητες θεραπείας της, 1998, σ. 210 -222
9. πάγια νμλγια, ενδ. ΑΠ 1510/1992 ΕλλΔνη 1994.368, ΑΠ 496/1990 ΕΕργΔ 1991.235
10. Νίκας, ό.π., σ. 150
11. ΑΠ 1065/2003 ΕλλΔνη 2004.84.
12. Μακρίδου, ό.π., σ. 282
13. κατ'αρ. 10 ΚΠολΔ, Καμπουράκης, Ζητήματα τινά εκ του αμεταβλήτου της δικαιοδοσίας και αρμοδιότητας, ΠολΔ 45.221
14. ΕφΛαρ 214/2004 ΤΝΠ ΔΣΑ, Εφαθ 371/1997 ΕλλΔνη 38.1601, ΕφετΑθ 4851/1992 ΕΣυγκΔ 1994.214
15. Ντάσιος, Εργατικό Δικονομικό Δίκαιο, Εκδόσεις Γραφή, Βόλος, 1995, σ. 261.
16. Βλαστός, ό.π., σ. 180.
17. όπως αντικαταστάθηκε από το αρ. 49 ν. 4488/2017 (ΦΕΚ Α' 137/2017)
18. Φούρκας Β., Η εφαρμογή του άρθ. 94 ΚΠολΔ μετά τις τροποποιήσεις του ν. 4335/2015, ΕΠολΔ 2016.172
19. το λεγόμενο και σύστημα «ωσει παρών» της ερημοδικίας, σε αντιδιαστολή με το σύστημα επαχθών συνεπειών της, που ισχύει στις λοιπές διαδικασίες, υπό το ν. 4335/2015.
20. Παπαδημητρίου, Η νομιμοποίηση των επαγγελματικών σωματείων σύμφωνα με τη διάταξη του αρ. 669 παρ. 1 ΚΠολΔ, Δ 1990.305 επ.
21. Γιαννόπουλος, Οι ειδικές διαδικασίες του ΚΠολΔ μετά τον ν. 4335/2015, ΕΠολΔ 2015.453.
22. ο νόμος στο σημείο αυτό περιέχει δικονομικές ρυθμίσεις
23. Κουκιάδης ό.π., σ. 172, contra Σεραφείμ Συνδικαλιστικό & Σωματειακό Δίκαιο, Αντ, Ν. Σάκουλας, Αθήνα – Κομοτηνή, 2006, σ. 280, ο οποίος δέχεται μεν την εφαρμογή του αρ. 949 ΚΠολΔ για τη δικαστική προστασία εγγραφής μέλους, χωρίς, ωστόσο επί παραδοχής της να καταδικάζεται η συνδικαλιστική οργάνωση σε καταδίκη δήλωσης βούλησης.
24. αν, πάραυτα, διαληφθεί διάταξη καταδίκης σε δήλωση βούλησης δεν παράγονται διαφορετικά εκ του νόμου αποτελέσματα.
25. πρόκειται για εκ του νόμου προσωρινά εκτελεστή απόφαση
26. αν δε υποβληθεί αίτημα, δεν απορρίπτεται ως μη νόμιμο
27. Νικολόπουλος σε Κεραμέα/Κονδύλη/Νίκα, ΕρμΚΠολΔ ΙΙ, άρθρο 949, αρ. 10, σ. 1832
28. που συνίσταται στην αναγνώριση ότι η δήλωση βούλησης δεν έγινε
29. εφόσον πληρούνται οι γενικές προϋποθέσεις λήψης τους

Κυκλοφόρησε το βιβλίο της συναδέλφου, Ανδρονίκης Αθανασιάδη, με τίτλο «Ζάκυνθος: Ταξίδι στο χθες», από τις εκδόσεις Περίπλους. Συγχαίρουμε την συνάδελφο για την προσπάθειά της και ευχόμαστε το βιβλίο της να είναι καλοτάξιδο...

Σεπτέμβριος 2012. Λίγο μετά τις τελευταίες αναλαμπές του ήλιου, πριν χαθεί πίσω απ' τα βουνά της Ζακύνθου και λίγο πριν το σούρουπο, μέσα στο πλοίο της γραμμής ... Μια άσπρη κουκίδα, παραφωνία στο απέραντο γαλάζιο της γης και τ' ουρανό, σχίζει τη θάλασσα και τρέχει, με μανία, να προλάβει τη φωτιά που' χει ανάψει πάνω στις στέγες των σπιτιών που αχνοφαίνονται πριν τη σβήσει, το σκοτάδι που πλησιάζει. Κι εγώ, στην κουπαστή να θαυμάζω τον πίνακα που απλώνεται μπροστά μου κι αλλάζει συνεχώς χρώματα. Σπίτια, κι εκκλησιές, γαντζωμένα απ' το βουνό, κατηφορίζουν ως τη θάλασσα, κι εκεί σταματούν, στέκουν απέναντί της, και την κοιτούν κατάματα κι αφουγκράζονται, μέρες και νύχτες, καλοκαίρια και χειμώνες τους ήχους της. Ξαφνικά, η κόρνα του πλοίου σπάει τη σιωπή της σκέψης και της εικόνας, κι όσο πλησιάζουμε, τόσο ο πίνακας ζωντανεύει κι οι πρωταγωνιστές του αρχίζουν να περπατούν, να μιλούν, να τρέχουν, μία καμπάνα χτυπά, κάποιιο παιδί κλαίει, μια παράνα γελάει κι οι αμαξάδες περιμένουν καρτερικά στην προκουμαία για την πρώτη τους κούρσα. Ζάκυνθος Το νησί των ποιητών, των «Μεγάλων Ανδρών», και των Αγίων ... Ακολουθώντας μία παρέα παιδιών, που έζησε στη Ζάκυνθο στα μέσα του 19ου αιώνα, στην καθημερινότητά της, ανακαλύπτουμε μέσα απ' τα μάτια τους τις ομορφιές του τόπου. Μαζί τους σκαρφαλώνουμε στα τείχη του κάστρου, κουτροβαλάμε στην πλαγιά του ως το πλακόστρωτο της Παναγίας της Πικριδιώτισσας, καθισμένοι πάνω στα βράχια, πετάμε πέτρες στη θάλασσα αγναντεύοντας τη γη που ορθώνεται μπροστά μας, ακολουθούμε τον άγιο στην πορεία του στην πόλη και γινόμαστε κοινωνοί του μυστικού τους... Ενός μυστικού, που πηγάζει απ' την αστείρευτη αγάπη τους για τη μικρή τους πατρίδα, και τους κάνει ήρωες.